БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 276 (19.947). ● 1987 йил 1 декабрь, сешанба ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

ТЕЖАМКОРЛИК ИНТИЗОМИ

РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ — СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ РЕЗЕРВИ

Ҳисобдон киши ҳамма ерда —корхонада ё ташкилотда, колхоз-совхозда, кўча-кўйда ёки оиласида ихтиёридаги нарсалардан авайлаб фойдаланади, ресурсларни исроф қилмаслик чораларини кўради. Зотан, партиямиз XXVII съезди ишлаб чиқариш интизоми, технология интизомини такомиллаштириш масалаларини ўртага қўйганда, албатта, тежамкорлик йнтизомини ҳам назар-эътиборга олгани бежиз эмас.

Экономикани ривожлантиришни жадаллаштириш кўп жиҳатдан тежамкорлик интизомига нақадар риоя қилиниши билан боғлиқки, буни ҳаётий фактлар тасдиқлаб турибди. Халқ хўжалигини фан-техника ютуқлари негизида қайта қуроллантириш олға ҳаракатимиз суръатларини жадаллаштириши тайин. Шу билан бирга мавжуд ресурсларни оқилона ишлатиш, уларни тежаб сарфлаш талаб қилинади. Гап ташкилий-иқтисодий ва ҳатто социал омиллар ҳақида ҳам бормоқдаки, бунда вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциалидан яхши фойдаланиш, меҳнатни рағбатлантириш таъсирчанлигини ошириш, хўжасизликни бартараф этиш зарурати ҳам бор.

Ишга ижодий муносабатда бўлинган, ўз маҳоратини умумхалқ манфаати йўлида ишга солаётган коллективларда ресурслардан оқилона фойдаланишга муваффақ бўлинмоқда. Масалан, Фарғона ТЭЦида ижодкор мутахассислар кўмир кулидан қайта фойдаланиш мумкинлигини амалда намойиш этдилар. Бу ерда тоғ-тоғ бўлиб ётган кўмир кулидан бетон яратиш технологияси ишлаб чиқилди. Ёғ-мой комбинати ишқор чиқиндиси, кўмир кули ва цемент чанги аралашмасидан бетон плиталар ишлаб чиқарила бошланди. Бундай материал арзон, енгил, пишиқ, мих қоқиш осон, арралаш мумкинлиги билан афзалдир. Шундай материаллардан ҳозирги кунда областнинг Тошлоқ, Қува, Ёзёвон районларида уй-жой бинолари қурилиши бошлаб юборилди.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Республикада қайта ишлаб фойдаланиш мумкин бўлган ресурсларнинг улкан запасига эгамиз. 1987 йилнинг ўзидагина 600 миллион сўмликдан кўпроқ иккиламчи хом ашё ресурсларини тайёрлаш, қайта ишлаш ва тегишли жойларга етказиб бериш керак. Макулатуранинг ўзидан бир йилда 100 минг тонна тайёрлаш имкониятлари бор. Бироқ, хўжалик ва планлаштириш органлари бундай хом ашёни қайта ишлайдиган корхоналар қувватини ошириш масалалари билан жиддий шуғулланаётгани йўқ. Тўқимачилик, ёғочни қайта ишлаш ва полимер чиқиндилари ҳам шунчалик кўпки, енгил ҳамда химия саноати корхоналарида улардан қайта фойдаланиш ҳақида тузукроқ бош қотирилмаяпти. Бундай исрофгарчиликнинг олди олиниши зарур. Чиқиндиларни ҳисобга олишни яхши йўлга қўйиш ҳамда қайта ишлаш қувватларини яратиш ҳақида ғамхўрлик қилиш иқтисодий тараққиётимизга катта наф келтиради. Мавжуд картон заводи қувватлари оширилиши, Гулистонда қад кўтарадиган полимер материалларни қайта ишлаш фабрикаси қурилиши жадаллаштирилиши лозимлигини ҳаётнинг ўзи тақозо қилиб турибди.

Тежалгани — нақд бойлик, деган нақл бекорга айтилмаган. Тежалгани — текинга тушгани, сарф-харажатсиз жамғарилган бойликдирки, бундай бойлик экономика тараққиётига таъсир кўрсатиб турганлиги ҳаммамизга аён. Шу ўринда биргина мисол. Коммунистик шанбаликларда кўплаб коллективлар ва алоҳида ишчилар одатда тежалган ресурслар ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқарадилар. Бундай маҳсулотлар планларнинг бажарилишига мадад берибгина қолмасдан, маҳсулот таннархини арзонлаштиришга, кўпгина ресурслардан омилкорлик билан фойдаланишга ёрдам бермоқда.

Маҳаллий партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари кишиларда давлат ресурсларига хўжайинларча муносабатда бўлиш руҳини муттасил тарбиялаб боришлари лозим. Баъзан шундай бўладики, «давлатимиз бой, нарсаларни тежамасдан ҳам ишлатаверса бўлади» деган кайфиятдаги кишилар ҳам учраб туради. Улар хом ашёни исроф қиладилар, ишни сифатсиз бажарадилар. Тайёрланган маҳсулотлар давлат қабули вакилларидан ўтмайди, қайта тайёрлашга жўнатилади. Оқибатда ортиқча куч, хом ашё, маблағ сарфлашга йўл очилади.

Социалистик мусобақа пухта ташкил этилган жойларда тежамкорлик алоҳида банд қилиб олингани, иқтисод қилгани учун ғолиблар қаторига қўшилиш, ҳатто тежамкорликдаги ютуқлари учун рағбатлантириш тартиб қилиб қўйилганлиги каби фактларни маъқуллаш керак. Акс ҳолда маҳсулотни кўп ишлаб чиқараман, деб исрофгарчиликка йўл қўйиш, ортиқча маблағ ва материаллар сарфлашга жуда секин барҳам берилмоқда.

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитетининг ахборотида шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида материал ҳамда бошқа хом ашё ресурсларини иқтисод қилиш соҳасида муайян ишлар қилингани таъкидланиши билан бирга, исрофгарчилик, ресурсларни ортиқча сарфлашга йўл қўйилаётгани ҳам таъкидлаб ўтилди. Айниқса, автобензин ва дизель ёнилғисини тежашга бефарқ қаралмоқда. Бу соҳадаги тежамкорлик топшириғи барбод берилди.

Бир қанча областларда ёқилғи-энергетика ресурсларидан ишнинг кўзини билиб фойдаланмаслик шундоққина кўриниб турибди. Қорақалпоғистон АССР, Андижон, Наманган, Сирдарё ва Хоразм областлари корхоналари қозонхона-печь ёқилғисини белгиланган нормаларга нисбатан ортиқча сарфлаб юбормоқдалар. Андижон область корхоналарида иссиқлик энергияси исроф қилинмоқда. Наманган области саноат корхоналари дизель ёнилғиси сарф-харажатларини тўла ҳисобга олмаяпти. Моддий ресурсларнинг кўпчилик турлари бўйича иқтисод қилиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятлар бажарилмай қолмоқда.

Хўжаликни оқилона юритиш кўплаб ресурсларни тежаб беради. Бироқ бу масалада ҳанузгача кўпгина ташкилотларнинг раҳбарлари бош қотираётганлари йўқ. Ахир республикамизда консерва ишлаб чиқаришни кўпайтириш мумкин эмасми! Ё бўлмаса, кондитер маҳсулотлари турларини кўпайтириш иложи йўқми! Бу масалалар республика Давлат агросаноат комитети раҳбарларини ҳам жиддий ўйлантириши керак. Негаки, кондитер маҳсулотлари, шунингдек 30 миллион банка сабзавот маҳсулотлари республика ташқарисидан ташиб келтирилмоқда.

Вазифа — тежамкорлик интизомига қатъий амал қилишдан иборат. Тежамкорлик социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда муҳим омиллардан биридир. Бу резервдан оқилона фойдаланиш жонажон ишимиздир.

«Ядросиз ва зўравонликсиз дунё учун» халқаро конференцияси

ЯНГИЧА СИЁСИЙ ФИКРЛАШ НАМУНАСИ

«Ядросиз ва зўравонликсиз дунё учун» мавзуидаги халқаро конференция қатнашчилари Деҳли Декларациясини инсониятга замонамизнинг реал ҳолатига мос бўлиб тушадиган ҳамда ядро қуролидан ва зўравонликдан холи дунёда мустаҳкам тинчликка эришиш йўлини кўрсатиб берадиган ҳужжат, деб атадилар. Конференция 29 ноябрь куни Тошкентда ўз ишини тугаллади.

СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти ҳинд тадқиқотлари марказининг раҳбари **А. А. Куценков** олиб борган учинчи ялпи мажлисда қизғин мунозара бўлди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти **Э. Ю. Юсупов** ҳозир бутун инсониятнинг тақдири ҳал қилинаётган бир пайт келганлигини таъкидлаб ўтди. Ядро уруши чиққан тақдирда унда ғолиблар ҳам, мағлублар ҳам бўлмайди. Бугунги кунда қуролланиш пойгасига сарфланаётган ғоят катта маблағлар ривожланаётган мамлакатлардаги социал проблемаларнинг ҳал қилинишига сарфланиши керак. Халқлар ўртасидаги муносабатларни кескинлаштираётган ёлғон ахборот тақиқланиши хусусида халқаро шартнома тузилиши тўғрисидаги таклиф айтилди.

Ҳозир дунёнинг яхлитлигини ва бир-бирига боғлиқ эканлигини эътиборга олмай туриб, халқаро муаммоларни ҳал этиш телбаликдир, деди ўз нутқида Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасининг раиси **Ш. Бобохонов.** Биз ҳаммамиз бир кеманинг пассажирларимиз ва янада бехатар ҳамда адолатли дунёда яшашни истаймиз. Совет мусулмонлари регион муаммолари ва миллатлараро муаммоларнинг тинч йўл билан ҳал этилиши учун курашмоқдалар. Кўпгина давлатларнинг мусулмонлари тинчликни ҳимоя қилиш йўлида амалга оширган катта тадбирлар мана шунга бағишланди. Совет давлатининг тинчликсевар сиёсатини ҳамма жойда ҳам, шу жумладан, мусулмонлар дунёсида ҳам яхши тушунишмаяпти. Биз халқаро масалаларни ҳарбий куч ишлатиш ёрдамида ҳал қилишга уринаётганларнинг ҳаммасига зарба беришимиз лозим.

Регионимиздаги мамлакатлар, деб таъкидлади Африка—Осиё бирдамлиги Малайзия комитетининг бош секретари **Абдулқодир Шайх Фадзир,** Жануби-Шарқий Осиё тинчлик зонасига айлантирилиши учун курашмоқдалар. Шу мақсадга эришиш учун биз барча мамлакатлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрмиз. Биз СССР ва АҚШ раҳбарларининг бўлажак учрашувини зўр умид билан кутяпмиз. Ядровий аслаҳахоналарни камайтириш ана шу учрашувнинг натижаси бўлиб қолиши керак.

Деҳли Декларациясини амалда рўёбга чиқариш учун нималар қилиш кераклиги тўғрисида ўйлаб кўришимиз лозим бўлади, деди СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, СССР Фанлар академияси Африка институти директорининг ўринбосари **Г. Б. Старушенко.** Декларациянинг бешта принципи халқаро ҳуқуқий аҳамиятга эга бўлиб, шу боисдан улар бутун халқаро ҳамжамият учун мажбурийдир. Шу принципларни амалга ошириш тўғрисида жон куйдириш барча давлатларнинг коллектив куч-ғайратларини тақозо этади.

«Ядросиз Филиппин учун ҳаракат» ташкилоти раҳбариятининг аъзоси, медицина фанлари доктори **Элизабет Арсельну-Ники** ўз мамлакатида ядро қуролига қарши ҳаракат тарихи ва унинг ривожланиши тўғрисида сўзлаб берди. Ҳаракат активлари — врачлар ҳамда бошқа касб намояндалари урушга қарши кўпгина тадбирларнинг ташкилотчилари бўлдилар. Филиппин вакиласи ўқиган шеърлар оналик ҳис-туйғулари, инсоннинг қайғу-алами, келгуси авлодларнинг тақдири учун ташвиш руҳи билан суғорилган эди. У мамлакатлар ўртасида маданий ҳамкорликни кенгайтириш тўғрисида таклиф киритди, бу эса ишончни мустаҳкамлашга, улар ўртасидаги муносабатларда шубҳа-гумондан халос бўлишга кўмаклашган бўлур эди.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси **Ф. Ғ. Тешабоев** ҳам мамлакатлар ўртасида ҳар томонлама алоқаларни янада кенгайтириш керак, деган фикрни билдирди.

СССР ташқи ишлар министрлиги вакили **О. В. Басторин**нинг нутқида айтиб ўтилганидек, Деҳли Декларациясининг мазмуни ҳақида ҳали кўпгина мамлакатларда унча яхши билишмайди. Тинчлик учун курашаётганларнинг вазифаси унинг ғояларини кенг пропаганда қилишдан иборатдир. Декларация принциплари тинчлик тарафдорлари ҳаракатини кучайтиришга кўмаклашиши лозим. Давлатлар ўртасидаги ишончни амалий ишлар билан мустаҳкамлаш, куч-ғайратларни халқаро хавфсизликни сақлашга қаратиш зарур.

Непал халқаро муносабатлар кенгашининг президенти **Б. Б. Шрестха,** Қўшилмаслик ҳаракатини ўрганувчи Ҳиндистон институтининг бош секретари **Г. Н. Шриставa,** Лаос тинчлик, дўстлик ва бирдамлик комитетининг бош секретари **Хием Пхоммачан** ўз нутқларида ядро уруши хавф-хатарига қарши курашда Деҳли Декларацияси ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтдилар.

АДР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Ватанига қайтувчилар ишлари бошқармаси бошлиғи **Ҳасан Шарқ** янгича сиёсий тафаккурнинг натижаси бўлган Деҳли Декларациясига юксак баҳо берди. Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон, деб таъкидлади у, яхлит халқаро хавфсизлик системасини вужудга келтириш юзасидан бир қанча амалий чора-тадбирларни кўрдилар. Декларация принциплари регионлардаги можароларни бартараф этишда жуда катта роль ўйнайди. Биз барча маслакдошларни миллий яраш сиёсатини амалга оширишда бизни қўллаб-қувватлашга даъват этамиз. Регионимизда можароларни авж олдириш фалокат келтириб чиқариши мумкин.

СССР чет эллар билан иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик илмий-тадқиқот институтининг директори **А. Ф. Фесенко** қуролсизланиш ва ривожланиш халқаро фондини ташкил этиш тўғрисида Совет Иттифоқи киритган таклифни эслатиб ўтди. Илгари қуролланиш пойгасига сарфланаётган маблағларнинг бир қисмини ривожланаётган мамлакатларнинг эҳтиёжларига сарфлаш керак. Совет Иттифоқи учинчи дунё мамлакатларининг иқтисодий базасини мустаҳкамлаш учун жуда кўп иш қилмоқда. Ривожланаётган мамлакатларда совет мутахассисларининг ёрдами билан катта-катта халқ хўжалик объектлари барпо этилмоқда. Деҳли Декларацияси принципларига асосланган янги иқтисодий тартиб ўрнатиш барча мамлакатларда қолоқлик ва қашшоқликни тезроқ тугатишга ёрдам берган бўлур эди.

Дунё зиддиятли, аммо яхлитдир, деди «ВСРдаги ижтимоий фанлар» журналининг бош редактори профессор **Буй Динь Тхай.** Инсониятнинг тақдири тасодифга боғлиқ бўлиб қолмаслиги керак. Биз ядровий фалокатнинг олдини олишимиз лозим. Деҳли Декларациясида ядросиз дунё йўли кўрсатиб берилган. Низоли масалаларни ҳал этиш методи сифатида зўравонликка барҳам бериш лозим. Вьетнам вакили янгича сиёсий тафаккурни ишлаб чиқишда ижтимоий фанлар ғоят катта роль ўйнашини таъкидлади.

СССР Фанлар академияси давлат ва ҳуқуқ институтининг етакчи тадқиқотчиси профессор **Р. А. Тузмуҳамедов** Деҳли Декларациясининг принципларини барча мамлакатларда кенг пропаганда қилиш зарурлигини уқтириб ўтди. Кўпгина мамлакатларда бу принциплар ҳали етарлича маълум эмас. Айниқса, ривожланаётган дунёдаги оддий инсон халқаро ҳуқуқ билан унча таниш эмас. Халқлар ва инсон ҳуқуқларининг лойиҳасини яратиш керак, Деҳли Декларациясининг принциплари ана шу лойиҳага асос қилиб олинган бўлур эди. Халқаро ҳуқуқий проблемалар юзасидан референдумлар ўтказиб туриш фойдалидир.

Ҳиндистон Миллий конгресси (И) партияси халқаро бўлимининг мудири **Ромеш Бхандари** Деҳли Декларацияси барча мамлакатлар ва регионлар учун универсал аҳамиятга эга эканлигига эътиборни жалб қилди. Ҳозирги ядровий қуролланиш пойгаси қалтис даражага бориб етди. Бунинг олди олинмаса ўнглаб бўлмайдиган ҳол рўй бериши мумкин. Инсоният тақдирини асло автоматларга ишониб бўлмайди. Ваҳолонки, «стратегик мудофаа ташаббуси» авторлари шундай қилиш ниятидадирлар.

СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг бўлим мудири профессор **А. И. Чичеров** ошкора фикрлашиш конференциянинг барча қатнашчиларини маънавий бойитганлигини айтди. Деҳли Декларациясида баён этилган ғоялар одамларнинг ақлига тобора сингиб бормоқда. Нотиқ Тошкент конференциясига якун ясаб, янгича сиёсий фикрлаш жаҳонда тобора активроқ позицияларни эгаллаб бораётганлигини уқтириб ўтди.

Конференциянинг якунловчи ялпи мажлисида ахборот қабул қилинди. Унда, жумладан, бундай деб таъкидланади: Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг ташаббуси билан ўтказилган учрашувда Афғонистон, Вьетнам, Миср, Ҳиндистон, Яман Араб Республикаси, Кампучия, Лаос, Малайзия, Монголия, Непал, Покистон, Сурия, Фаластин Озодлик ташкилоти, Совет Иттифоқи, Филиппин, Ироқ давлат ва сиёсат арбоблари, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари қатнашдилар.

Тинч-тотув яшаш халқаро муносабатларда универсал норма бўлиб қолиши керак, дейишди улар. Деҳли Декларациясининг дунёни янгича кўра билиш хусусиятини ўзида мужассамлаштирган олий мақсади ва принциплари ҳозирнинг ўзидаёқ дуруст самаралар бера бошлади.

Аммо шу билан бирга конференция қатнашчилари тинчликка душман бўлган кучлар ўз позицияларидан воз кечмоқчи эмасликлари хусусида чуқур ташвишланиб гапирдилар. Шу муносабат билан Тошкент конференцияси бундай анжуманларни ўтказиш фойдали эканини, Декларацияда эълон қилинган принципларни рўёбга чиқариш манфаатлари йўлида ғоят кенг жамоатчиликнинг куч-ғайратларини бирлаштириш муҳимлигини таъкидлади.

Сўзга чиққан нотиқлар Совет—Америка учрашувида ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Шартнома имзоланишини табрикладилар ҳамда бу муҳим қадам дунёдаги ядро қуролларини янада камайтиришга, пировард натижада бу қуролларни батамом йўқ қилиб ташлашга олиб боради, деб умид билдирдилар.

Тошкент шаҳридаги конференция эркин амалий мулоқот шаклида ўтди. Унинг қатнашчилари Ўзбекистон диёрида бўлган ҳамма кунларида иззат-икром ва меҳмондўстлик билан кутиб олинганликлари учун Ўзбекистон ҳукуматига ва жамоатчилигига чуқур миннатдорчилик изҳор этдилар.

Якунловчи ялпи мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев қатнашди.

Конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими секторининг мудири Ф. Н. Юрлов, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети раисининг биринчи ўринбосари В. Г. Толстиков иштирок этдилар.

* * *

Конференция қатнашчилари Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, Самарқандга сафар қилдилар.

(ЎзТАГ).

«Апартеидга қарши, демократик Жанубий Африка учун курашувчи жаҳон халқлари» халқаро конференциясининг қатнашчиларига

«Апартеидга қарши, демократик Жанубий Африка учун курашувчи жаҳон халқлари» халқаро конференцияси қатнашчиларини самимий табриклайман.

Совет Иттифоқи озодлик ва адолат учун, жабр-зулм ва ҳуқуқсизликка қарши курашаётган Жанубий Африка ватанпарварларини ҳамиша қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватлайверади. Бугунги кунда бу кураш чинакам умумхалқ тусини олди. Жанубий Африка халқи манфаатларининг чинакам ифодачиси бўлган Африка Миллий конгресси бу курашнинг олдинги сафида бормоқда. Мамлакатда ирқчиликка қарши курашувчи турли оммавий ташкилотлар тобора актив иш олиб бормоқда. Апартеид муҳолифлари орасида оқ танли аҳолининг вакиллари кўпайиб бораётганлиги ҳам диққатга сазовордир.

Совет кишилари озодлик учун курашувчилар Жанубий Африкада, ягона, демократик, ирқий камситишдан холи давлат барпо этишдан иборат ўз олдига қўйган олижаноб мақсадни тўла-тўкис тушуниб, қўллаб-қувватламоқдалар. Биз Претория режими Намибияни ғайриқонуний равишда оккупация қилиб турганлигига чек қўйилишини ҳам қатъий талаб қиламиз.

Ҳеч ким тарихнинг боришини тўхтатиб қололмайди. Апартеид мағлубиятга маҳкум этилган. Уни Африкадаги «фронт ёқаси» мамлакатларига қарши террор ҳам, агрессия ҳам, реакцион империалистик доираларнинг ҳомийлиги ҳам қутқариб қололмайди.

Конференция қатнашчиларининг муваффақиятли ишлашини тилайман. Конференция Жанубий Африка халқининг ўз Ватани озодлиги учун олиб бораётган мардона кураши билан халқаро бирдамликни мустаҳкамлашга муҳим ҳисса қўшади, деб ишонч билдираман.

М. ГОРБАЧЕВ

АКТИВ ЙИҒИЛИШИ

ФАРҒОНА, 30 ноябрь. (ЎзТАГ). Область партия-совет активининг бугун бўлиб ўтган йиғилиши қайта қуришнинг актуал проблемаларига, иқтисодий ва социал ривожланишда Советларнинг ролини оширишга бағишланди.

Йиғилишда сўзга чиққан Фарғона область партия комитети биринчи секретари Ҳ. У. Умаров, Фарғона шаҳар ижроия комитети раиси А. Г. Лихолат, Ўзбекистон район ижроия комитети раиси А. Бўриев, область соғлиқни сақлаш бўлими мудири А. Н. Мансуров, область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Г. Д. Котоврасов область ва шаҳар меҳнаткашлари шу йил топшириқларини қандай бажараётганликлари, хўжалик юритишнинг янгича усулига ўтишга қандай тайёргарлик кўраётганликлари ҳақида гапирдилар. Ҳозирги шароитда халқ депутатлари Советларининг роли ошаётганлиги таъкидланди.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев нутқ сўзлади.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский иштирок этдилар.

(Актив йиғилиши ҳақидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

● 29 ноябрь куни республикамиз далаларидан 13239 тонна «оқ олтин» териб олинди. Мавсум бошидан бери тайёрланган пахта 4822142 тоннадан ошди.

● Бир кунда «зангори кема»лар бункеридан 3170 тонна, мавсум бошидан бери 2016094 тонна хом ашё тўкилди.

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 30 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
Сурхондарё	0,03	96,87	—	92,94
Бухоро	0,11	95,31	0,23	86,12
Хоразм	0,09	93,62	0,13	57,74
Жиззах	0,04	90,41	—	72,56
Тошкент	0,12	90,19	0,02	67,51
Фарғона	0,86	90,08	0,09	32,09
ҚҚАССР	0,10	86,66	0,01	66,29
Сирдарё	0,05	83,58	0,02	82,20
Наманган	0,45	83,54	0,37	56,72
Қашқадарё	0,07	73,31	0,05	68,58
Самарқанд	0,10	71,11	0,03	51,68
Андижон	0,58	70,41	0,30	26,83
Навоий	0,10	67,42	0,13	58,54
Республика бўйича:	0,23	84,30	0,10	63,00
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
НАВОИЙ	0,79	183,75	1,58	159,82
СУРХОНДАРЁ	0,04	120,83	0,01	133,32
Наманган	0,42	94,26	—	—
Қашқадарё	0,14	92,72	0,16	121,95
Бухоро	0,22	51,89	0,55	53,24
Республика бўйича:	0,10	110,07	0,11	126,57

РАСМИЙ ВИЗИТ БИЛАН

Бир кун аввал Ленинградга етиб келган Австралия Бош министри Роберт Жеймс Ли Хоук Совет ҳукуматининг таклифига биноан 30 ноябрь куни расмий визит билан Москвага келди.

Аэродромда Р. Хоук билан унинг рафиқасини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков рафиқаси билан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент Олий партия мактабининг партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида тингловчиларнинг навбатдаги группаси ўқишни тамомлади. Группа составида Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон Компартиялари Марказий Комитетлари, область комитетлари идеология бўлимларининг масъул ходимлари, қишлоқ район партия комитетларининг секретарлари бор эдилар.

Машғулотларда коммунистик қурилиш назарияси ва практикасининг актуал масалалари, М. С. Горбачевнинг Улуғ Октябрь 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги «Октябрь ва қайта қуриш: революция давом этмоқда» деган докладида баён этилган қоидалар ва хулосалар батафсил кўриб чиқилди.

Партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети январь ва июнь Пленумларида мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришни идеологик жиҳатдан таъминлаш, хўжалик ва ижтимоий турмушнинг барча соҳаларини янгилаш юзасидан ўртага қўйилган вазифаларни амалга оширишга алоҳида эътибор берилди. Кадрларни идеологик жиҳатдан тайёрлашни кучайтириш, янги сиёсий ва иқтисодий тафаккурни шакллантириш, кенг ошкоралик ва демократия вазиятида ишлаш маҳоратини ошириш зарурлиги таъкидланди. Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқишини янада такомиллаштириш, ўқишнинг практика билан алоқасини мустаҳкамлаш йўллари муҳокама қилинди.

Ўқув юртлари, илмий муассасалар партия ташкилотларининг ишини таҳлил этишга катта ўрин берилди. Узлуксиз таълимнинг ягона системасини вужудга келтириш, олий ва махсус ўрта таълимни қайта қуришга партиявий раҳбарлик, умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш, аҳолига медицина ёрдами кўрсатиш сифатини тубдан яхшилашга партиявий таъсирни ошириш ҳамда соғлиқни сақлаш муассасалари ишини такомиллаштириш масалалари кўриб чиқилди. Совет маданиятини янада ривожлантириш, маданият соҳасидаги фаолиятни ташкил этишнинг янги илғор формалари, инсон маънавий дунёсини бойитиш, миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш проблемалари муҳокама қилинди. «Партия ходимининг психологик маданияти ва обрў-эътибори» мавзуида мунозара уюштирилди. Республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари, олимлар билан учрашувлар ва суҳбатлар ўтказилди, иш тажрибаси ўртоқлашилди.

Тингловчилар ҳузурида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон Компартиялари Марказий Комитетларининг бошқа масъул ходимлари, шунингдек, КПСС Марказий Комитети пропаганда группасининг аъзолари лекция ўқидилар. КПСС Марказий Комитети пропаганда группаси составида КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлими сектори мудирининг ўринбосари И. Е. Пономарев, СССР Министрлар Совети бўлим мудирининг ўринбосари В. С. Гринев, СССР ташқи ишлар министрлигининг маслаҳатчиси С. З. Жизнин бор эдилар.

(ЎзТАГ).

Область партия комитетининг пленуми

АНДИЖОН, 30 ноябрь. (ЎзТАГ). Бугун Андижон область партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Область партия ташкилотининг КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми йўл-йўриқлари асосида озиқ-овқат масаласини ҳал этишни жадаллаштириш борасидаги вазифалари муҳокама этилди. Область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Орипжонов доклад қилди.

Пленумда партия ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференцияларида коммунистлар айтган танқидий таклиф ва мулоҳазалар қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисидаги ахборот ҳам тингланди.

Область Советининг сессияси

ЖИЗЗАХ, 30 ноябрь. (ЎзТАГ). Жиззах область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1988 йилги плани ҳамда маҳаллий бюджет тасдиқланди, шу йилги план қандай бажарилаётганлиги ва 1986 йилги бюджетнинг ижроси муҳокама қилинди.

Депутатлар область Совети ижроия комитетининг раиси А. Ш. Хабибуллаевнинг 1987 йилда ижроия комитетнинг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини ҳам кўриб чиқдилар.

Сессияда Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари И. С. Умаров нутқ сўзлади.

Партия турмуши: ҳисобот йиғилишларида

ЕТАКЧИ ТАДБИРКОР БЎЛСА...

Республикамиз партия ташкилотларида КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг қарорига мувофиқ сайлаб қўйиладиган органларнинг қайта қуришга раҳбарлик қилиш тўғрисидаги ҳисобот йиғилишлари қизғин давом этмоқда. Ҳозир бошланғич партия ташкилотлари коммунистлари ўз етакчиларининг фаолиятини атрофлича муҳокама этишяпти. Уларнинг оммани ўз ортидан эргаштира билишдаги ташкилотчилик қобилиятига, ишнинг олға боришига қўшаётган шахсий ҳиссасига муносиб баҳо берилмоқда.

Яқинда СССР 50 йиллиги номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси 34 та цех партия ташкилотида бир йўла мана шундай йиғилишлар бўлиб ўтди. Уларнинг аксариятида сайлаб қўйилган партия органларининг ва секретарларининг ҳисоботлари рўй-ростлик, ошкоралик, амалий танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида бўлди. Бироқ ҳамма жойда пухта тайёргарлик кўрилганига қарамай, йиғилишлар ҳар хил савияда ўтди. Бир қатор партия ташкилотлари бюролари йиғилишни ташкилий жиҳатдан пухта ўтказишда ижодий изланмадилар.

2-йиғув цехида худди шундай бўлди. Музокарада масъул шахслар, раҳбар ходимлар иштирок этишди. Улар кўпчиликни ўйлантираётган муаммолар ва ишлаб чиқаришга тўғоноқ бўлаётган нуқсонлар ҳақида гапирдилар. Партия ташкилоти секретари ўринбосари Э. Абдулов асосан партия сиёсий ўқувига тўхталар экан, тингловчилар машғулотларга тўла қатнашмаётганлигини танқид қилди.

— Бригадамиз бирлашма бўйича социалистик мусобақа якунига кўра биринчи ўринни эгаллади, — деди пресслаш участкаси бригада бошлиғи А. Чернишов.— Лекин коллектив на моддий, на маънавий жиҳатдан рағбатлантирилди. Илғорлар билан қолоқлар ўртасида ҳеч қандай фарқнинг йўқлиги бригада аъзоларини ташвишга солмоқда. Бундай пайтда ишчиларни ташаббус кўрсатишга даъват этиш у ёқда турсин, ҳатто уларнинг кўзига қаролмайсан киши. Ҳозирги қайта қуриш жараёнида бундай аҳвол билан асло келишиб бўлмайди.

Катта мастер Н. Грибенкин коллективда меҳнат интизоми бўшашиб кетганлигига тўхталиб шундай деди:

— Ҳар қандай ютуққа қатъий ва онгли меҳнат интизоми орқали эришилади. Бу соҳа бизда оқсаб қолаётгани умум ишимизга зарар етказяпти. Бундан ташқари бирор йиғилиш йўқки, цехни янги техника ва технология билан жиҳозлаш тўғрисида гап юритилмаган бўлса, қайта қуриш даврига қадар ҳам бу ҳақда кўп гапирилди, ҳозир ҳам гапиряпмиз. Лекин ҳеч қандай ўзгариш сезилмаяпти. Натижада 9 ойлик план барбод берилди. Ҳолбуки, келтирилган янги дастгоҳ 6 йилдан буён чанг босиб ётибди. Биз бўлсак янги йилдан ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтишга ҳозирлик кўряпмиз. Бу ўз аҳволимизни била туриб, эски йўлдан бориш эмасми?

Музокарада сўзга чиққан бошқа коммунистлар хом ашё материалларининг сифатсизлиги туфайли тайёрланган кўплаб маҳсулотлар брак бўлаётгани ва бошқа камчиликлар тўғрисида тўхталиб ўтишди. Умуман, коммунистлар йиғилишда долзарб муаммолар юзасидан фикр юритдилар. Лекин бу муаммолар биринчи марта ўртага ташланмаётганини яхши билишарди. Шундай бўлишига қарамай, музокарада қатнашган бирорта нотиқ ҳам бу нуқсонларни қандай бартараф этиш лозимлиги ва бунинг учун кимлар жавоб бериши кераклиги ҳақида ҳеч нарса дегани йўқ. Сайлаб қўйилган раҳбар органлар фаолиятига конкрет баҳо берилмади. Бунга, аввало цех партия ташкилоти секретари Р. Ўрозовнинг ҳисобот доклади саёзлиги сабаб бўлди. Коммунистлар ўз етакчилари нутқидан келиб чиқиб, тор фикр юритдилар.

Тўғри, йиғилишни тайёрлаш ва ўтказишга масъул завод партия комитети комиссияси раиси И. Курзин уч-тўрт киши музокарага чиққанидан сўнг сўз олиб, коммунистлар сайлаб қўйилган партия органлари ва улар секретарлари ишига баҳо бериши лозимлигини уқтиришга ҳаракат қилди. Лекин йиғилишнинг моҳияти ва сиёсий аҳамияти уларга олдиндан батафсил тушунтирилмаганлиги сабабли коммунистлар эски йўлдан боришди.

25-иссиқлик энергияси цехи партия ташкилотининг йиғилиши ҳам дастлаб мана шу тарзда давом этди. Бироқ бирлашма партия комитети секретари В. Будилиннинг музокарадаги нутқидан сўнг йиғилиш бошқача тус олди. У партия комитети ишига ўз-ўзини танқид асосида ёндашиб, цех партия ташкилоти фаолиятидаги камчиликларни кескин танқид қилди. Бунга партия бюросининг лоқайдлиги сабаб бўлаётганлигини рўй-рост очиб ташлади. Шундан кейингина музокарага чиқувчилар ошкора фикр юрита бошладилар.

— Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига ўтказилган мусобақада цехимиз 9 марта ғолиб чиқди, — деди ишчи С. Иброҳимов. — План топшириқлар ҳам мунтазам ошириб бажариляпти. Бу дуруст. Аммо камчиликлар ҳам йўқ эмас. Партия бюроси кадрлар билан ишлашда жиддий хатоларга йўл қўймоқда. Кейинги пайтларда партияга қабул ва ёш коммунистлар билан ишлаш ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Партбюро аъзоларининг ҳаммаси ҳам ўз вазифасини бирдай бажармаяпти. Бюро аъзоси А. Холматов энг қолоқ участка — кўнгилли халқ дружиначилари ишини жонлантиришда актив фаолият кўрсатди. Аммо партия ташкилоти секретари Х. Агишев ва партбюро аъзоси И. Лавриенко эса ҳамон қуруқ гапдан амалий ишга ўтолмаяптилар.

Сўзга чиққан бошқа коммунистлар ҳам партбюронинг айрим аъзолари ва унинг ташкилотчиси фаолиятини танқид қилишди.

— Партбюро секретари бизнинг сиёсий етакчимиз, ташкилотчимиз бўлиши керак, — деди ишчи П. Забудский. — Амалда эса ундай бўлмаяпти. Секретарь цех бошлиғи билан бамаслаҳат иш тутиши, айрим масалаларни принципиал ҳал этишда ўз фикрини ўтказа билиши лозим. Х. Агишев эса цех бошлиғидан чўчийди. Унинг бу кўнгилчанлиги сиёсий-тарбиявий ишларга салбий таъсир этмоқда.

Мана шундай принципиал, ошкора танқид руҳида ўтган ҳисобот йиғилиши партбюро секретарини қайта сайлаш билан якунланди. Партбюро секретарлигига бир овоздан кўпчилик ҳурматини қозонган, ташаббускор коммунист И. Голубева сайланди. Партбюро аъзоларига доимий топшириқлар берилиб, уларнинг ҳисоботларини мунтазам тинглаб боришга қарор қилинди.

14-галваника ва 18-автоматлаштириш цехларида бўлиб ўтган ҳисобот йиғилиши ҳам коммунистлар активлигида ўтди. Айниқса 16-кабина тайёрлаш цехи партия ташкилоти йиғилиши коммунистларда катта таассурот қолдирди. Партия бюроси секретари Ю. Панов барча партбюро аъзоларига қисқача характеристика берди. Партия комитети аъзоси, партия ташкилоти секретарининг ўринбосари М. Агофонов партия ташкилоти фаолиятидан четда қолганлиги, секретарнинг идеология ишлари бўйича ўринбосари А. Жаданков турткисиз ишлай олмаслиги, партбюро аъзоси, социалистик мусобақа учун масъул Н. Столяр эса бу ишни ўз ҳолига ташлаб қўйганлиги ҳақида гапирди. Коммунистлар докладда қайд этилган бу фикрни конкрет факт ва мулоҳазалар билан бойитдилар.

Умуман бирлашма цех партия ташкилотларининг партия бюролари ва секретарларининг қайта қуришга раҳбарлиги ҳақидаги ҳисобот йиғилишлари чуқур масъулият ва принципиаллик вазиятида ўтди. Партия етакчиларидан талаб битта бўлди: коллектив сенга ишондими, демак ишни қайта қуришнинг, ўз участкангда ижобий ўзгаришлар ясашингга ҳам ишонишган. Бу қатъий талаб партия ҳисобот йиғилишларининг мезони бўлди.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

• Қайта қуриш муаммолари

ЎЗ-ЎЗИНИ БОШҚАРУВНИНГ ЯНГИ ОРГАНИ

КПСС XXVII съезди ва партия Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми ишлаб чиқаришда ўз-ўзини бошқарувга ўтишни амалга оширишни мўлжаллаган тадбирлар системасида меҳнат коллективлари кенгашларига алоҳида ўрин ажратилган. Бу кенгашлар ишчилар ва хизматчиларни иқтисодий ва социал-маиший масалаларни бевосита ҳал қилишга жалб этишнинг самарали формаси бўлиб, кишиларда хўжалик юритишнинг натижалари учун масъулият ҳиссини тарбиялайди. КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми меҳнат коллективларига бу кенгашларни 1987—1988 йиллар мобайнида тузишни тавсия қилди.

Ҳозир автомобиль, қишлоқ хўжалик ва трактор машинасозлиги, тўқимачилик ва енгил саноатнинг кўпгина корхоналарида, геология ишлаб чиқариш коллективларининг кўпчилигида меҳнат коллективлари кенгашлари тузилган. Масалан, Молдавияда 350 дан ортиқ, Закарпатье области ва Удмуртия АССРда 100 дан ортиқ ана шундай кенгашлар ишлаб турибди. Мамлакатнинг бошқа районларида ҳам уларни тузиш анча жадал суръатлар билан олиб борилмоқда.

Ишлаб чиқаришда демократия кенгайтирилиши шароитларида бундай кенгашлар меҳнат коллективи йиғилишлари оралиғида уларнинг тўла ваколатини амалга оширадиган органдир. Кенгашлар давлат корхонаси тўғрисидаги Қонунга мувофиқ ўзининг асосий диққат-эътиборини меҳнаткашларнинг ташаббусларини ривожлантириш, ҳар бир ходимнинг умумий ишга қўшадиган ҳиссасини кўпайтиришга қаратиб, корхона фаолиятининг пировард натижаси ортишига эришиш ҳамда коллективнинг хўжалик ҳисоби бўйича даромади ортишига кўмаклашади. Бошқача қилиб айтганда, кенгашлар коллектив ҳаётининг барча масалалари юзасидан ҳал қилувчи овозга эга.

Кенгашлар меҳнат коллективларининг йиғилишларида (конференцияларида) одатда очиқ овоз бериш йўли билан сайланади. Кенгашларнинг сон состави муайян шарт-шароитлардан келиб чиқиб белгиланади. Ишчилар кенгашлар составининг ярмидан кўпини ташкил қилади. Бир қатор кенгашларда раис, унинг ўринбосарлари ва кенгаш секретаридан ташқари, белгилаб қўйилганидек, президиумлар ёки бюролар сайлаб қўйилади. Улар оператив масалаларни қараб чиқадилар. Шунингдек, кенгашлар фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича доимий секциялар ёки секторлар ташкил қилинади.

Касаба союз комитети эса бошланғич касаба союз ташкилотининг ижро органи сифатида ишчи ва хизматчиларнинг ишлаб чиқариш, меҳнат, маиший турмуш, маданият соҳаларидаги манфаатларини ўзида акс эттиради. Шу тариқа бу органлар ўз ишида устун йўналишларга эга бўлган ҳолда, бир-бирини тўлдириб, ҳар бир меҳнатчи ва бутун коллективни тўлқинлантираётган барча муаммолар билан шуғулланишлари керак.

Тажриба шуни кўрсатадики, меҳнат коллективлари ҳаётида кенгашларнинг ўрни ва роли аниқ белгилаб олинган жойларда, улар асосий ишлаб чиқариш масалаларини ҳал қилишга реал куч-ғайрат сарфламоқдалар. Касаба союз комитетлари билан кенгашлар ўртасида яқиндан ўзаро ҳамкорлик секин-аста қарор топмоқда. Буни «АвтоВАЗ» ва «Прикарпатлес» бирлашмалари, Балашихадаги «Криогенмаш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқа бир қатор коллективлар мисолида кўриш мумкин.

Тернополдаги «Ватра» бирлашмаси меҳнат коллективининг кенгаши маҳсулотни давлат қабулига тайёрлаш, моддий ва энергетика ресурсларини иқтисод қилиш, социалистик мулкни авайлаб асраш, ишлаб чиқаришни техникавий жиҳатдан қайта қуроллантириш, меҳнатга ҳақ тўлашни янгича усулига ўтиш сингари бир қатор муҳим масалаларни кўриб чиқди. Кенгаш томонидан қабул қилинган қарорлар бирлашмада буйруқ кучига эгадир.

Касаба союз комитетлари учун меҳнаткашларни ишлаб чиқаришни бошқаришга жалб этиш, уларнинг ишлаб чиқаришдаги, социал соҳалардаги манфаатларини ҳимоя қилиш, албатта, устун вазифалар бўлиб қолаверади. Ана шундай қилиб, меҳнаткашлар манфаатларига дахлдор муҳим ҳаётий масалаларни ҳал қила бориб касаба союз ташкилоти кишиларнинг сиёсий ва меҳнат активлигини ривожлантиради, юқори унумли меҳнат қилиш учун қулай шарт-шароитларни яратади, юксак пировард натижаларга эришишга кўмаклашади. Олдинлари касаба союз комитети кўпроқ корхона маъмурияти билан ўзаро ҳамкорликда иш кўрган бўлса, эндиликда биринчи планга меҳнат коллективи кенгаши билан ҳамкорлик қилиш вазифаси қўйилмоқда. Кенгашнинг қарорлари раҳбарлар учун ҳам, оддий ишчилар учун ҳам мажбурийдир.

Кенгашга берилган бундай ҳуқуқ касаба союз комитетининг касаба союз ташкилоти олдида турган вазифаларни ҳал қилишдаги ҳуқуқлари ва имкониятларини кенгайтиради. Касаба союз комитети меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилар экан, кенгаш муҳокамасига меҳнатга ҳақ тўлашни ташкил қилиш, шунингдек, иш шароитларини яхшилаш, социал-маиший хизмат кўрсатишни такомиллаштириш, саломатликни мустаҳкамлаш, меҳнат қонунчилиги бузилишига олиб борувчи сабабларни бартараф этиш ва меҳнаткашларнинг туб манфаатларига алоқадор бошқа муаммоларни ҳал этиш масалаларини қўйиш мумкин.

Николай ЗИБОРОВ,
ВЦСПС ходими.
(АПН).

Фото- айбнома •

Ким жавоб беради?

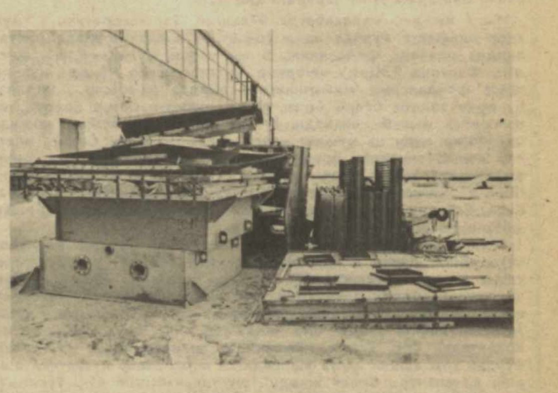

Сурхондарё области. Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва ундан фойдаланиш министрлиги мана, тўртинчи йилдирки, Шеробод районида сангтарошлик цехини ишга тушира олмаяпти.

— Қурилиш ниҳоясига етай деб турган пайтда цех қайта ишлаш дастгоҳлари билан жиҳозланмай қолди, — дейди магистрал йўллардан фойдаланиш бошқармаси бошлиғи М. Ҳожиев.— Уларсиз эса карьерда қазиш ишларини олиб бориш мумкин эмас.

Бу бизда тез-тез учраб турадиган оддий воқеага ўхшайди. Яъни, беғам таъминотчила, айби билан буюртмачи зарар кўряпти. Аммо, текширишда шу нарса маълум бўлдики, таъминотчи Италиядаги фирмалардан бири дастгоҳларни контрактда кўрсатилган муддатларда етказиб берди. Бироқ, шу ўринда уйғунсизлик кўндаланг бўлди. Яхшиси бир бошдан сўзлаб бера қолайлик.

1980 йилда Шеробод районида гранит кони борлиги аниқланди. Уни ишлатиш республика Автомобиль йўллари қуриш ва ундан фойдаланиш министрлигига топширилди. Министрлик 1982 йилда цех қурилишини бошлаб юборди. Афсуски, қурилиш анча сусткашлик билан олиб борилди. Рақамларга мурожаат қилайлик. Биринчи йили бир миллион сўм ўрнига бор-йўғи 328 минг сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. Бундай қолоқлик ҳеч кимни ташвишлантирмади. Чунки, цех ўз вақтида ишга туширилмаган тақдирда ҳам у асосий ишлаб чиқаришга— кўприклар ва йўллар қурилишига ҳеч қандай таъсир кўрсатмайди. Бунинг устига, кейин маълум бўлишича, шошилишга ҳам ҳожат йўқ экан. Тошкесар дастгоҳларни етказиб бериш тўғрисидаги шартнома Италия фирмаси билан кечикиб тузилган экан. Шартномага кўра, дастгоҳлар корхона ишга тушириладиган йилдан етказиб берилиши керак эди.

1985 йилда конни қайта ишлаш учун ажратилган 150 гектар майдонда ремонт устахоналари, цех биноси қад кўтарди. Улар ускуналарни қабул қилишга тайёр эди. Лекин шу заҳотиёқ қурилиш ишларини тўхтатишга мажбур бўлишди. Кечикиб буюрилган ускуналар ўша пайтда етиб келмади.

Импорт дастгоҳлар ҳам олинди. Лекин уларни монтаж қилишга киришганлари йўқ. Ускуналар омборхоналарда чанг босиб ётибди.

Ишнинг кўзини билмаслик, айрим шахсларнинг бепарволиги давлатга шу тарзда қимматга тушяпти. Хўш, бунинг учун ким жавоб беради?

Суратларда: шу пайтгача ишга туширилмаган сангтарошлик цехи ва чанг-тўзонга беланиб ётган ускуналар.

И. Хўжаев фотолари (ЎзТАГ).

Газетада босилмади, аммо чора кўрилди

ҚЎРҒОНТЕПА РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

Қўрғонтепа район «Навоий» номли колхозда яшовчи II группа инвалиди Зайнобиддин Ҳамдамовнинг шикоят хати юзасидан текшириш ўтказилди. Унда келтирилган фактлар тасдиқланди. Эндиликда унинг уйига телефон тушириб берилди ва у яхши ишлаб турибди.

СОВЕТОБОД РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

Советобод район Нуробод шаҳрида яшовчи бир группа кишилар томонидан ёзилган шикоят текширилди. Шаҳар кўчаларини ободонлаштириш тадбирлари кўрилмоқда. Ҳозир лойиҳа ҳужжатлари тайёрланди. Йўл қурилиши ишлари 1989 йил 1 кварталида тугалланади.

Шикоятда болалар боғчаларининг иши тилга олинган эди. Ҳозир шаҳарда учта болалар боғчаси ишлаб турибди. Шаҳар марказида 280 ўринли янги боғча қурилиши 1988 йил планига киритилган.

АНДИЖОН ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

«Гўзал» ательеси ходимлари редакцияга ёзган шикоят-хати кўриб чиқилди. Ҳозир область маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ателье биносини капитал ремонт қилмоқда. Вентиляция системаси қурилиши эса декабрь ойининг бошларида тугалланади.

• Мажбуриятларингизни қандай бажаряпсиз?

«УЙЧИСЕЛЬМАШ»ГА ЁРДАМ КЕРАК

Аҳолиси бир мунча зич бўлган регионда ишчи ресурсларидан унумли фойдаланиш мақсадида бундан 3 йил муқаддам «Уйчисельмаш» заводи ишга туширилган эди. Лекин у ҳалигача ўзининг аниқ йўлини топиб олгани йўқ. Фаолиятнинг асосий йўналиши — чорвачилик учун ускуна ва механизмлар ишлаб чиқариш планлари ойдан-ойга, йилдан-йилга бажарилмай қолиши одат тусига кириб боряпти.

Биз корхонага ташриф буюрган куни СССР Госснаби қошидаги «Союзглавживотноводкомплект» вакили — технология ускуналари таъминоти бўлимининг бошлиғи Константин Юрьевич Кучеренко шу ерда экан.

— Мен бир неча кундан бери заводдаман, — деди у, — буюртмани олиб кетишга келганман. Бироқ маҳсулотлар тайёр эмас. Чунки корхонанинг ҳозирги қуввати, ишлаб чиқариш жараёнлари ва суръати талабларга сира ҳам жавоб бермайди. Чунки корхонанинг молиявий аҳволи, кадрлар билан таъминланиш даражаси ёмон. Тўғриси, завод очилган-у, унутилган, чамаси.

Ҳақиқатан ҳам завод яхши ниятлар билан ишга туширилган эди. Бироқ уни тўлиқ ҳаракатга келтириш, тиклаш, яхши корхоналар қаторига қўшиш учун жон куйдирадиган идоралар кам бўлди. Завод ускуналар, кадрлар етишмаслиги азобини чекмоқда. Унинг корпуслари ҳам тўла қурилмаган ва жиҳозланмаган. Ишчилар кўпроқ цехларда эмас, балки ташқарида, очиқ жойларда меҳнат қилмоқдалар. Сабаби: цехлар учун алоҳида мосланган хоналар, шарт-шароитлар яратилмаганидек, иш қуроллари ҳам жуда содда, камқувват, қўлда бажариладиган ишлар салмоғи ҳаддан зиёд.

Ҳолбуки завод ҳовлисида хилма-хил ускуна ва деталлар бетартиб ҳолда қалашиб ётибди. Алоҳида омборхона, лоақал айвон ҳам йўқлиги сабабли кўп миқдорда қимматли материаллар занглаб, ранг-тусини йўқотган. Цехлар учун қурилган йирик корпусларнинг саҳнидан ҳам тўла фойдаланилаётгани йўқ.

Буларнинг сабабларини завод раҳбарлари ва мутахассислари қуйидагича тушунтиришди:

— Аввало, қатор маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун техник ҳужжатлар тайёрлаб берилмаган. Ҳолбуки, завод буларсиз ўзича ҳеч нарса қила олмайди, иккинчидан, чорва озуқаси ускуналари технология линияси талаб даражасида жиҳозланмаган. Ва ниҳоят, хом ашё ва тайёр маҳсулотлар ташиш учун заводга етарли миқдорда транспорт воситалари ажратилмаётир.

Қулай шарт-шароитлар яратилмагани учун ишчиларнинг фаолияти суст. Меҳнат интизоми талаб даражасида эмас. Интизомсизлик, прогул орқасида талай иш куни йўқотиляпти. Чунончи, шу йилнинг ўтган 8 ойи ичида С. Иминжонов, Г. Салимжонова каби ишчиларнинг ҳар бири 21 кундан 66 кунгача прогул қилган. Афсуски, бу ҳоллар корхонада фавқулодда ҳодиса деб ҳисобланмаяпти.

Шуни ҳам айтиш керакки, объект етарли қувват билан ишламаётганига корхона раҳбарларининг ўзи ҳам айбдор. Чунки улар бор имкониятдан тўлиқ фойдаланиш, корхона шарафини улуғлаш ўрнига баҳона қидириш, ускуналар етишмаслигини рўкач қилишга ўрганиб қолишган. Айниқса, бу ҳол корхона цехларини қишга тайёрлашдаги ўзибўларчиликда яққол кўриниб турибди. Цехлар деразалари ва эшиклари ремонтталаб.

Корхона план топшириқларини бажармаётган, қолоқлик ботқоғидан чиқиб кета олмаётган экан, бунинг қандай сабаблари бор ва кимлар ёрдам бериши керак?- дея сўраймиз завод раҳбарларидан.

— Бунинг сабаблари кўп, — деди завод директори Абдураҳим Мўминов. — Ишимиз жўнашиб кетмаётганидан ўзимиз ҳам хижолатмиз. Қани энди, биз билан боғлиқ ҳолда ишлайдиган корхоналар, юқори идоралар, раҳбар органлар зарур ёрдамни беришса, арзимизга қулоқ солишса!

Директор СССР Чорвачилик ва озуқа машинасозлиги министрлиги, область ва республика тармоқ идоралари ҳеч қандай ёрдам бермаётганлигини афсусланиб гапирди. Область автомобиль трести ҳам завод талабларини қондирмаяпти. Автомашиналар билан ҳамиша ҳам етарли таъминлаётгани йўқ. Темир йўл эса ой сайин ўртача 50 — 60 та вагон беряпти, холос. Завод эҳтиёжига камида 80 та вагон тўғри келади.

Зеро, ҳозирги қайта қуриш ва жадаллаштириш шароитида ҳар қачонгидан ҳам ғайрат-шижоат, топқирлик, ташаббускорлик кўрсатиб ишлаш талаб этилади. Чунки партиямиз белгилаб берган истиқбол режалари ва давр олға сурган иқтисодий вазифаларга кўра, ҳар бир корхона ва бирлашма ўзини-ўзи пул билан таъминлаш, ўз харажатларини ўзи қоплаш негизида ишлаши керак.

Шунинг учун ҳам Уйчи район партия комитети, республика тегишли идоралари «Уйчисельмаш» фаолиятидаги ташвишли ҳолатни бартараф этишлари, амалий ёрдам бериш чораларини кўришлари керак.

С. ЖЎРАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ХЎЖАЛИКНИ ЮРИТИШ—МУҲИМ ИШ

Совхозимиз райондаги сертармоқ, сердаромад хўжаликлардан бири. Ишлаб чиқаришни оқилона юритиш, ҳар бир соҳада меҳнат унумдорлигини ўстириш, маҳсулот ҳажмини ошириш, сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш йўлида муайян иш олиб борилаётгани туфайли ютуқларимиз ортиб бормоқда. Бу йил 340 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан 29 центнердан дон олинди. Йиллик ғалла тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Етарли миқдорда уруғлик ғамланди.

Хўжалигимизда 1985 йил якунига кўра, 1 миллион 200 минг сўм миқдорида соф фойда олинганди. Рентабеллик 22 процентга етказилди. Ўтган йили давлатга пахта топшириш плани 84 процент уддаланган бўлсада, рентабеллик 30 процентга кўтарилди. Олинган соф фойда 1 миллион 790 минг сўмни ташкил этди. Агар ўтган йили ҳисобимизда 450 минг сўм бўлган бўлса, бугунги кунда 4,5 миллион сўм банкада турибди.

Бизнинг хўжаликда 1985 йилдан бошлаб ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга киришилди. Эндиликда бу соҳада дастлабки қадам ташланди. Хайрли томони шундаки, ҳамма соҳада унумли ишлашга ўтилди. Ғаллачиликда бригада пудрати амалга ошди. Йил бошида биз мутахассисларга, раҳбарларга, шунингдек, ўрта звено кадрлари — бригадирлар ва участка бошлиқларига меҳнатга қараб ҳақ тўлашнинг моҳиятини кенг тушунтирдик. Бригадалар пландан ташқари етиштирган 25 процент маҳсулотни қоидада кўрсатилганидек ўзлари олдилар. Коллектив аъзолари ўзларига берилган ғаллани бозор нархида, ҳатто совхознинг ўзига ҳам пуллаш имкониятига эга бўлдилар. Бу йил пудратга ўтган Зулайҳо Қаюмова бошлиқ бригада аъзолари ҳар гектар ердан 36 центнердан дон хирмони яратишди. План ошириб адо этилди. Бундан давлат ҳам, бригада аъзолари ҳам моддий манфаат кўрдилар. Бригада аъзолари пудратнинг қудратини қалбдан ҳис этдилар. Ҳозир хўжаликда бошқа соҳаларда ишловчи коллективлар ҳам пудрат асосида ишлашмоқда.

Агросаноат бирлашмалари бугунги кунда хўжалик ҳисоби методларини қуйи звено раҳбарларига кенг тушунтирмоқлари лозим. Агар бригадир ва унинг аъзолари пудрат усулини ипидан-игнасигача билмасалар, ўз ишларига виждонан ижодий ёндашмасалар, юқори пировард натижани қўлга киритиб бўлмайди. Бир мисол, Хонкул Боболов бошлиқ бригада аъзолари ҳар йили ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам давлатга пахта топшириш планини ошириб бажариб келмоқдалар. Бригадада интизом кучли.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида аграр сектордаги камчиликлар очиқ-ойдин айтилди. Биз, раҳбарлар кўпинча қўйилган вазифаларнинг моҳиятига тўғри тушунмаймиз. Менимча, бошқа соҳада бўлгани каби хўжалик раҳбарларининг малакасини илғор, тажрибаси бой хўжаликларда ошириш мақсадга мувофиқдир.

Қаердаки ўз-ўзини назорат ва ўз-ўзини бошқариш кенг йўлга қўйилган экан, албатта, ўша ерда жавобгарликдан ҳеч ким қочиб қутула олмайди. Ҳамма ташаббускорлик ва ақл билан иш кўради. Буни мен бошқаришнинг янги методи, деб ўйлайман. Шунингдек, хўжалик юритиш тажрибасини оширишда назарий билим ҳам сув билан ҳаводек зарур. Афсуски, бизнинг китоб жавонимизда хўжаликни иқтисодий бошқариш тўғрисида ўқув қўлланмалари ҳануз етарли эмас.

Хуллас, ютуқларимиз билан бирга ечимини кутаётган қатор муаммолар ҳам йўқ эмас. Агросаноат органлари буларни пайсалга солмай тезроқ ҳал этишлари лозим.

Хўжалигимиз деҳқонлари бу йил ҳаммаси бўлиб 3 минг 398 гектар майдонда пахта етиштирдилар. Совхозимиз 840 гектар ерда беда етиштириб, мўл-кўл озуқа жамғарди. Озуқа тайёрлашда прогрессив формадан фойдаланаётганлигимиз иш бермоқда. Хўжаликда 1 минг 600 бош қорамол, 300 бош чўчқа, 1,5 минг бош қўй-қўзи бор. Ўтган йили ҳар бош сигирдан ўртача 2 минг 500 килограммдан сут соғиб олинди. Юбилей йилида бу кўрсаткич янада ошади.

Ҳозир «оқ олтин» хирмонимиз 7 минг тоннадан ошиб кетди. Лекин маррага етишимизга ҳали озроқ бор. Ўтган йили атиги 11 та бригада пахта тайёрлаш планини бажарган бўлса, бу йил 23 та бригада шу кунларда социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқда. Бу йил ўтган йилга нисбатан 800 тонна кўп ипак пахта тайёрладик. Ҳосилнинг асосий қисми машиналар бункеридан тўкилди. Шу ҳисобдан ҳам пахта етиштириш таннархи арзонлаштирилди. Пудрат асосида ишлаётган Бахтиёр Каримов, Шариф Турсунов, Яҳё Ражабов, Икром Салимов, Ёқуб Файзуллаев, Шароф Умаров, Муҳтарам Очилова, Очил Абдураҳмонов бошлиқ бригадалар гектарига 30-32 центнердан хирмон кўтариб, йиллик планларини ошириб бажардилар.

Хўжалигимиз мева, узум, пилла, полиз, тухум тайёрлаш планларини ошириб адо этди. Пахта, дон ва бошқа соҳалардан бу йил камида 2 миллион 200 минг сўм соф фойда олиш мўлжалланмоқда.

Б. МУРОДОВ,
Ульянов районидаги «Партия XX съезди» совхози директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими.

ДАЛА МЕҲНАТКАШЛАРИ!

ЙИҒИМ-ТЕРИМ ЯКУНЛАНМОҚДА. УНИ ТЕЗ ВА СОЗ ЎТКАЗИБ, АГРОТЕХНИКАНИНГ ҚИШКИ ТАДБИРЛАРИНИ АВЖ ОЛДИРАЙЛИК!

МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

● НАМАНГАН ОБЛАСТИ

Республика хирмонига 4600 тонна «оқ олтин» етказиб берган Тўрақўрғон районидаги Калинин номли колхоз миришкорлари йиллик планни адо этдилар.

Ҳар гектар ердан ўртача 31 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Р. Ботиров, И. Қосимов ва И. Абдуллаевлар бошлиқ илғор бригадаларда бу кўрсаткич 35-40 центнерни ташкил этди.

Хўжалик деҳқонлари планга қўшимча яна 100 тонна пахта тайёрлаш мажбуриятини олдилар.

Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхозида ҳам пахта тайёрлаш плани бажарилди. Хўжалик меҳнаткашлари қабул пунктларига 4850 тонна хом ашё етказиб бердилар. Бу ерда ялпи хирмонни 5130 тоннага етказиш кўзланмоқда.

● БУХОРО ОБЛАСТИ

Қоракўл районидаги К. Маркс номли колхоз аъзоларидан пахта тайёрлаш плани адо этилганлиги ҳақида хушхабар олинди. Миришкорлар ҳар гектар ердан 33 центнердан хирмон кўтариб, давлатга 3960 тонна «оқ олтин» топширдилар. О. Муродова, М. Мадрасулов, К. Бойлиева, А. Болтаевлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 40-47 центнерга етказилди. Мавсум бошидан бери 165—175 тоннадан пахта терган Б. Аллақулов, М. Эрназаров, Р. Очилов каби механизаторлар ўзаро мусобақада ғолиб чиқишди.

● ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Хонқа районидаги «Правда» колхози азаматлари 2276 гектар ернинг ҳар гектаридан 31 центнердан хомашё йиғиштириб олишди.

Хўжаликдаги 24 та бригаданинг 17 таси ҳозир социалистик мажбурият ҳисобига пахта топшираётир. Рўзибой Рўзиметов, Алим Рўзиметов, Оқилжон Ражабов, Ҳасан Бойжонов ва Ҳайитқул Қутлиевлар бошлиқ бригадаларда, айниқса, яхши кўрсаткичга эришилди. Бу коллективларда ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 35—38 центнерни ташкил этди.

● ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Ҳозир областда пахта тайёрлаш планини бажарган хўжаликлар 17 тага, бўлимлар 53 тага, бригадалар 990 тага етди.

Ўтган куни область далаларида ишлаган 298 минг 482 кишининг ҳар бири ўртача 16 килограммдан пахта терди.

Фарғона районидаги К. Маркс номли колхоз аъзолари марра эгалланганлиги ҳақида рапорт бердилар. Хўжаликда ҳар гектар ердан 23,3 центнердан «оқ олтин» териб олинди. Эришилган муваффақиятга Раҳмонали Мунтанов, Саттор Ғафуров бошлиқ ва бошқа бригадаларнинг аъзолари муносиб ҳисса қўшдилар.

Хўжаликда мажбурият ҳисобига пахта топшириш давом эттирилаётир. Миришкорлар яна 200 тонна «оқ олтин» тайёрлашга аҳд қилишган.

● ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

Областда биринчи бўлиб йиллик планларини бажарган Чиноз районі деҳқонлари ҳаммадан олдин социалистик мажбурият бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар. Республика хирмонига 30011 тонна «оқ олтин» етказиб берилди. Ўртача ҳосилдорлик 32,3 центнерни ташкил этди. К. Маркс номли, «Октябрь 40 йиллиги», «Қизил Октябрь» колхозларининг пахтакорлари ҳар гектар ердан 34-35 центнердан хирмон кўтариб, муваффақиятга баракали улуш қўшдилар.

Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхоз меҳнаткашлари қабул пунктларига 2306 тонна пахта топшириб, йиллик планни бажардилар. Ҳосилнинг 70 проценти машиналар бункеридан тўкилди ва шунчаси биринчи сортларга қабул қилинди.

Хўжаликда яна 30 тонна «оқ олтин» тайёрлаш учун йиғим-терим давом эттирилаётир.

Хатирчи районидаги Куйбишев номли колхоз аъзолари келгуси йил ҳосилига тайёргарлик ишларини уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Хўжаликда ерларни шудгорлаш, айниқса, тезкорлик билан олиб борилмоқда. Тракторчилар ўртасидаги мусобақада Бахтиёр Набиев пешқадам. У кунига 7—8 гектар ерни шудгорлашга эришаётир.

Суратда: мусобақа пешқадами Б. Набиев.

А. ЭЛМУРОДОВ фотоси.

● Номерга телеграмма

Маррадан ўзганлар

КПСС XXVII съезди қарорларини оғишмай амалга ошираётган Қизилтепа районидаги «Ленинград» колхози деҳқонлари юбилей йилини муваффақиятли якунлашмоқда. Улар пахта тайёрлаш планини ошириб бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар. Қабул пунктларига етказиб берилган 2500 тонна хом ашёнинг 2300 тоннасини қимматбаҳо ингичка толали пахта ташкил этади. Суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Хўжаликда бу йил машина теримига алоҳида эътибор берилди. Мавжуд «зангори кема»ларнинг унумли ишлаши таъминланганлиги туфайли машина терими плани 114 процент қилиб адо этилди. Бунда ўз агрегатларини моҳирлик билан бошқарган Қосим Аҳмедов, Фахри Шодиев, Ражаб Файзиев каби дала гвардиячиларининг муносиб ҳиссаси бор.

Кўплаб теримчилар бу йил кўпмингкилограммчилар сафига қўшилиб ишлашди. Ҳадича Ўроқова, Зарифа Саидова, Нозик Мирзаева, Сайёра Қаюмова, Рисолат Бақоева, Ҳикоят Наврўзова каби чеварларнинг ҳар бири 7—8 тоннадан «оқ олтин» тердилар. Уларнинг ғайрат-шижоати туфайли Қаюм Асадов, Убайдулло Шодиев, Фарҳод Асадов, Қосим Муқимовлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик, айниқса, юқори бўлди.

Колхозда дон, сут, сабзавот, пилла, узум, жун ва қоракўл тери тайёрлаш планлари ҳам бажарилди. Хўжаликда яна 200 тонна пахта топшириш учун йиғим-теримини давом эттириш билан бир қаторда, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратиш ишлари ҳам авж олдириб юборилди.

Уюшқоқлик самараси

Сариосиё районидаги Жума Пирназаров номли колхоз пахтакорлари йиллик маррани эгалладилар. 851 гектар майдондан 3115 тонна «оқ олтин» териб топширилди. Ялпи ҳосилнинг 1200 тоннаси машиналарда териб олинди.

Бу йилги ғоят мураккаб об-ҳаво шароитида етиштирилган ҳосилни нобуд қилмай териб олиш учун курашган Нормурод Бекмуродов, Ҳайитмурод Саидов, Ўроқ Ҳошимов бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 40-44 центнерга етказилди. Тўрақул Қурбонов, Самижон Иброҳимов, Худойназар Қурбонов бошлиқ бригадаларда ҳам терим уюшқоқлик билан олиб борилди.

Қаҳрамон она Норой Абдуллаева хирмонга 7 тонна пахта топширди. Малоҳат Хидирова, Санам Шерхонова сингари чевар теримчилар, Қурбон Муҳаммадиев, Раҳматилла Маҳмудов, Шароф Сайриддинов, Хуррам Мақсадов каби механизаторлар социалистик мусобақада илғорлик қилишди.

Колхоз далаларида кузги-қишки ишлар уюшқоқлик билан давом этмоқда.

Т. РОЗИҚОВ.

Ҳиммат

Волков қишлоқ Советида саксон ёшли Соли бобо Юсупов, Ўрол Зиётов ва Карим Парпиевлар уруш ва меҳнат ветеранларидан иборат бригада тўзиб, далага чиқишди. Бригадага нафақат кекса фронтчилар, балки, Қаҳрамон-оналар —ўн уч фарзанднинг онаси Бучирой Абдураимова, ўн бир фарзандни тарбиялаётган Адаш Садировалар аъзо бўлишиб, этак боғлаб пахта тера бошлашди. Меҳнат ветеранлари Ҳ. Мамадалиева, Т. Парпиева, Ж. Муродиловалар, Қ. Қўчқоров, Г. Мамиров, Б. Жумановларни мусобақага чақирди. Эркаклар рози бўлишди. Айни кунларда пенсионерлар ва уй бекаларидан тузилган бригада аъзолари Ильич районидаги Волков номли совхоз далаларида пахта териб, хирмонга улуш қўшмоқдалар. Уларнинг бу фидойилигидан хўжалик раҳбарлари мамнун.

Ҳосил тақдири ҳал бўлаётган ҳозирги оғир дамда этак боғлаб, далада пахта тераётган отахон ва онахонларимиз қалб амри билан меҳнат қилишаётир. Уларга ҳеч ким пахта теринг, деган эмас. Кексаларимизнинг бу ҳиммати ерга, элга, ризқ-рўзимиз бўлган пахтага ҳурматдандир.

А. СИЗОВ.

АМУДАРЁ ҚИРҒОҒИДА СУВ ТОШҚИНИ

Дарё ўзанини муз тўсиб қўйганлиги сабабли 28 ноябрь куни эрталаб соат 11 да Амударё суви район маркази— Манғит яқинидаги чап қирғоқ истеҳкомларини бузиб ўтиб, Амударё районидаги «Коммунизм» колхозининг 300 гектар экинзорларини босиб кетди. 4 та уй-жой сув остида қолди. Яна бир неча ўнлаб уйларни сув босиши хавфи пайдо бўлди, шу боисдан бу ерда яшаётган аҳоли дарҳол хавфсиз жойга кўчирилди.

Шу куниёқ табиий офат оқибатларини тугатиш юзасидан тузилган ҳукумат комиссияси ишга киришди. Сув уриб кетган қирғоқдаги истеҳкомлар участкаси 24 соат ичида батамом тикланди. Бу ерда мингдан кўпроқ киши меҳнат қилди, 200 ағдарма машина, неча юзлаб трактор ва экскаваторлар ишга солинди.

Айрим жойларда яна сув тошиши хавфи бор. Тирбанд бўлиб йиғилиб қолган музлар кўчирилмоқда. Қурбонлар йўқ. (ЎзТАГ).

● Матбуот маркази учун интервью

БОЙ БЕРИЛГАН ВАҚТ ҚАЙТИБ КЕЛМАЙДИ

Наманган областида биринчи бўлиб Чортоқ райони пахта тайёрлаш планини бажарди. Ҳолбуки, наманганликлар сўнгги йилларда пахта етиштиришнинг илғор методларини жорий этишда ташаббускор бўлган эдилар. Ёки ҳаммасига об-ҳавонинг ноқулай келиши айбдорми?

«Совет Ўзбекистони» газетасининг мухбири Ш. Холмирзаевнинг Наманган область партия комитети қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлими мудирининг ўринбосари Р. ИСОМИДДИНОВ билан суҳбати ана шу саволдан бошланди.

— Октябрнинг совуқ келиши сентябрь ойидаёқ маълум эди. Шу муносабат билан пахта теримини жадаллаштириш чора-тадбирлари кўрилди. Бу тадбирлар ҳар бир партия ташкилотига етказилди. Аммо областдаги 111 хўжаликнинг учдан бирида вазиятни тўғри баҳолай олмадилар, ҳамма резервларни ишга сола билмадилар. Бунинг оқибатида улар ҳозиргача планни уддалай олишмаяпти. Ана шу хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари, партия комитетлари баҳорги жала туфайли майдонларнинг деярли ярмига чигит қайта экилганига қарамай, етиштирилган мўл ҳосилни йиғиб-териб олиш учун курашга одамларни яхши сафарбар эта олмадилар.

Бундан ташқари 1810 та пахта териш машинасидан самарали фойдаланилмади. Натижада шаҳарликларни, қишлоқ мактаблари юқори синф ўқувчиларини теримда ёрдамга жалб этишга тўғри келди.

— Очиғини айтганда, чортоқликлардан ташқари, қолган 10 та районнинг планни уддалаши қийин. Лекин ҳамма жойда пахта терими давом этмоқда. Бу ҳол келгуси ҳосилга таъсир қилмайдими?

— Пахта терими билан бир вақтда Тўрақўрғон, Норин ва Задарё районларида шудгорлаш бошланди. Бу агротехника усулига биз катта аҳамият беряпмиз. Ҳамма майдонларни қисқа муддатда шудгорлаб қўймоқдамиз.

— Бу йилги муваффақиятсизлик деҳқонларнинг иш ҳақига, хўжаликларнинг даромадига таъсир қиладими?

— Таъсир қилмай иложи йўқ. Чунки, жуда катта зарар кўрилди. Бироқ меҳнатни ташкил этишнинг пудрат формаларини, ҳақ тўлашнинг чек системасини жорий этиш натижасида кўпгина хўжаликлар иш ҳақи фондини анча тежашга эришдилар. Бундан ташқари, яқинда қабул қилинган қарорга мувофиқ топширилган пахта учун қўшимча ҳақ белгиланади.

ЙИҒИМ-ТЕРИМ ИШЛАРИ РАҚАМЛАРДА

Наманган область далаларида 29 ноябрь куни 87 та кўрак узиш машинаси ишлатилиб, ҳар бири билан 0,7 тонна кўрак узиб олинди.

Шу куни 132.464 киши этак тутиб далага чиқди. Уларнинг ҳар бири ўртача 15 килограммдан пахта терди. (ЎзТАГ).

● Фан—ишлаб чиқаришга

МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ РЕЗЕРВЛАРИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАР

Республикамиз миллий даромадининг тўртдан уч қисмини агросаноат комплексининг турли тармоқларидан олинадиган маҳсулотлар ташкил этади. Суғориладиган ерлардан келадиган даромад эса қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг 97 процентини ташкил этиши Ўзбекистон Компартияси XXI съезди материалларида таъкидланган эди. Бу рақамлар бизда деҳқончиликни ривожлантиришнинг аҳамияти нақадар улкан эканлигини яққол кўрсатиб турибди.

Бугунги кунда деҳқонларимиз қарийб тўрт миллион гектар суғориладиган ерда деҳқончилик қилмоқдалар. Партия XXVII съезди қарорларига мувофиқ бу майдон 2000 йилга бориб 5—5,5 миллион гектарни ташкил этиши керак. Регионданги ички сув ресурсларининг камчилиги ва чегараланганлиги эса сувдан тежамкорлик билан фойдаланишни тақозо этмоқда. Бундан ташқари мавжуд каналларнинг фойдали иш коэффициентини, экинларни суғориш техникаси ва технологиясини оптималлаштириш лозим. Экинларни суғориш ва шўр ювиш ишларини юқори мўътадил даражада олиб бориш талаб этилади. Бошқача қилиб айтганда, сувни кам сарфлаб, экинлардан кўпроқ ҳосил олиш, шунингдек кам сув билан шўр тупроқларни яхшироқ, сифатлироқ ювиш лозим.

Республикамизда бу борада йирик тадбирлар амалга оширилмоқда. Статистик маълумотларга қараганда, 1981—1985 йилларда ҳар гектар ерга сарфланадиган сувнинг ўртача миқдори 17,7 минг кубометрдан 14,3 минг кубометргача камайтирилган. Шунингдек, эски суғориш зонасидаги инженерлик асосида қурилмаган барча ирригация системаларининг фойдали иш коэффициенти 58 дан 61 процентгача кўтарилган. Бу албатта миллиардлаб кубометр сувни тежашга имкон яратади, айни чоғда бу тадбирлар ўта серхаражат ҳамдир.

Кейинги йилларда янги ўзлаштирилган қўриқ ерлардаги инженерлик асосида қурилган суғориш системаларининг фойдаланиш коэффициенти ўрта ҳисобда 85 процентни ташкил этади. Бундан ташқари янги ўзлаштирилган ерларда дастлабки ўн йил давомида ҳар гектар ерга сарфланадиган сувнинг ўртача миқдори 10—11 минг кубометрга тенг. Кейинчалик эса у 7—8 минг кубометргача камайиши тажрибаларда исботланган.

Хўш, яна қандай имконият ва резервлар бор, деган савол туғилади. Республикамизда ярим миллион гектарга яқин зах, аммо шўрланмаган ва табиий шароити бўйича шўрланишга мойил бўлмаган ер майдони мавжуд. Бу ерларда сувни тежамкорлик билан сарфлайдиган сунъий ёмғир усули билан суғориш ўтказиш мақсадга мувофиқдир.

Регионимизда тоғ олди, қиялик, адирли ерларнинг кенг майдонларида ажойиб токзорлар, мевазор боғлар ташкил этиляпти. Бундай ерлардаги токлар ва мевали дарахтларни томчи усули билан суғориш керак. Мазкур тадбир амалга оширилса, бир вақтнинг ўзида қиялик ерлар тупроғи унумдорлигининг асосий офати бўлган ирригацион эрозияга ҳам барҳам берилади.

Суғоришнинг бундай усуллари қўлланилса, ҳозирги вақтда сарфланадиган сув нормасига нисбатан 4—5 марта камайиши аниқланган.

Сувни тежашнинг яна бир резерви ерларнинг унумдорлик даражасини кескин кўтаришдан иборат. Бу жабҳада агрохимик ва агротехник тадбирларнинг роли катта. Хусусан, илмий асосланган пахта-беда алмашлаб экишни, гўнг оборотини тўла ва ҳамма майдонларда жорий этиш лозим. Республика партия-хўжалик активи йиғилишида бу масалага алоҳида эътибор берилгани бежиз эмас.

Экинзорларда ёввойи ўтларнинг ўсиши ва кўпайишига йўл қўймаслик ҳам муҳим тадбирдир. Деҳқонлар таъбири билан айтганда, ер қанча «семиз» бўлса, унга нисбатан оз сув сарф қилиб, юқори ҳосил олиш мумкин. Шунинг учун, ҳамма имкониятларни ишга солиб, ерларнинг унумдорлигини кўтаришимиз даркор.

Аммо шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланишнинг асосий ва энг йирик резерви бу шўр тупроқли ерларни рационал мелиорациялашдир. Бу республикамиз шароитида муҳим аҳамиятга эга муаммо. Чунки ҳозирги вақтда суғориладиган ер майдонининг эллик процентдан ортиқроғи ва ҳозирги даврда ўзлаштирилаётган ҳамда яқин келажакда ўзлаштирилиши лозим бўлган қўриқ ер майдонларининг 75—80 проценти шўр тупроқдан иборат.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тупроқшунослик ва агрохимия институтининг шўр тупроқлар мелиорацияси лабораторияси коллективи шўр ерларни оқилона мелиорациялаш масаласини кўп йиллар мобайнида тадқиқ этиб, ўрганяпти. Олиб борилган илмий ишлар натижасида тупроқ шўрланишига қарши курашнинг иккита асосий комплекс усули ишлаб чиқилди.

«Ярим гидроморф мелиоратив режим» деб номланган дастлабки ҳолатнинг илмий асосини шўрланган ер ости суви сатҳини Ер юзидан 2—3,5 метр чуқурликда тутиб туришини ташкил этиши аниқланди. Бунга уч—уч ярим метр чуқурликка эга бўлган кўмма қувурли зовурлар ёрдамида эришилади. Зовурларнинг қалинлиги ёки солиштирма узунлиги тупроқнинг механик таркиби ва унинг сув ўтказиш хусусиятига қараб турли хил бўлиши мумкин.

Мазкур усул асосида Мирзачўлнинг янги зонасида 300 минг гектар шўр тупроқли ерлар муваффақиятли ўзлаштирилди. Бу ерларда тупроқни қайта шўрланиш жараёнига йўл қўйилмади. Мелиорация тарихида биринчи марта табиий шўрланган тупроқлар ўзлаштириш даврининг ўзидаёқ шўрсизлантирилади. Бундан ташқари ҳар бир гектар ерга бериладиган сувнинг йиллик миқдори 9—11 минг кубометрни ташкил этади, яъни икки марта кўп сув сарфланади. Фикримизнинг далили сифатида Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССР ерларини кўрсатиш кифоя.

Жиззах, Қарши даштлари ва бошқа регионлар ерларини шу усул асосида комплекс ўзлаштириш лойиҳалари тузилган эди. Бу эса ўзлаштириладиган ерларнинг тупроғини шўрсизлантиришнинг асосий чорасидир. Бироқ кейинги йилларда қурувчи-мелиораторларнинг она-ерга нисбатан нотўғри хатти-ҳаракатлари оқибатида Қарши, Жиззах даштларида ўзлаштирилган майдонларнинг кўп қисмида ерлар шўрланиб кетмоқда.

Лабораториямиз коллективи томонидан татбиқ этилган шўр ерларни мелиорациялашнинг иккинчи асосий комплекс усули «Ярим автоморф мелиоратив режим» деб аталади. Унинг илмий негизини ер ости суви сатҳини ер юзидан 3,5—5,0 метр чуқурликда тутиб туриш ташкил этади. Бунга эса вертикал (тик) зовурлар ёрдамида эришиш мумкин. Аммо бундай зовурлар яхши самара билан ишлаши учун ернинг чуқур қатламларида сувни енгил ва тез ўтказувчи қумлик, шағал қатламлари бўлиши керак. Сирдарё областининг «Малик» совхозида олиб борилган илмий тадқиқотлар бу усулнинг сersамара эканлигини исботлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI, XVIII пленумларида янги ўзлаштирилган қўриқ районлардаги анчагина хўжаликларда экинларнинг ҳосилдорлиги мўлжалдагидан камлиги кўрсатилиб, унинг сабаблари очиб ташланди. Ирригация-мелиорация системасини қуришдаги камчиликлар, лойиҳадаги техник нуқсонларга йўл қўйилганлиги таъкидланди. Мутасадди ташкилотлар ҳақли равишда қаттиқ танқид остига олинди. Кези келганда шуни айтиш кераккки, йилдан-йилга серунум тупроқли ерлар майдони қисқариб боряпти. Натижада кам унумли, оғир мелиорацияланувчи тупроқли ерларни ўзлаштиришга тўғри келяпти.

Янги очилган қўриқ ерларда ташкил этилган хўжаликларнинг бир қисмида экинларнинг лойиҳада кўзда тутилганидан паст эканлигининг объектив сабабларидан бири янги ўзлаштирилган ерларнинг тупроқларини ўта кам унумлилиги ва кучли шўрланганлигидадир. Бу хилдаги тупроқли ерларни рационал ўзлаштириш, уларнинг унумдорлигини кескин кўтариш масаласи, шу соҳадаги илмий ва амалий тажрибанинг камлиги туфайли ҳам мураккаблашмоқда. Дарвоқе, яқин йилларгача бу хилдаги тупроқли ерлар ўзлаштириш учун яроқсиз ҳисобланар эди. Шунинг учун уларнинг мелиоратив хоссалари ўрганилмас, тадқиқ этилмас эди. Боз устига деҳқонларимиз бу ерларга ташландиқ ер деб қарашар ва уларни ўзлаштирмас эдилар. Бу эса илмий лойиҳаловчи ташкилотлар зиммасига мураккаб вазифалар юкламоқда. Улардан жадал ишлашни талаб этмоқда.

Марказий Фарғонада, Зарафшон воҳасида, Қарши, Жиззах даштларида ва бошқа районларда шохли, орзиқли, гипсли тупроқларнинг кенг майдонлари мавжуд. Бу ўзига хос тупроқларни рационал ўзлаштириш ва мелиорациялашнинг илмий асоси ҳозиргача тўла ўрганилмаган.

Лабораториямизда ҳозир ана шу муаммолар устида илмий ишлар олиб борилмоқда. Тажрибаларимиз Сирдарё область Меҳнатобод районидаги сергипс, шўрхок ерларни мелиоратив ўзлаштириш бўйича ўтказилмоқда.

Бундай ишларни кенг кўламда олиб бориш учун илмий ишларни координациялаб, ўзаро мувофиқлаштириш лозим. Шундагина оғир мелиорацияланувчи тупроқли ерларни рационал ўзлаштириш ва уларнинг унумдорлигини кескин оширишнинг илмий-назарий ва амалий технологияси яратилган бўлур эди.

О. КОМИЛОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари доктори.

● Фавқулодда вазият

МАШАҚҚАТЛИ ПАХТА

Бундай ҳолни Ўзбекистонда эслай олмайдилар. Пахтакорлар ҳосилни йиғиб-териб олишни чинакамига авж олдиришга улгурмаслариданоқ, ёмғир ёғиб берди. Октябрь ойида қор ташлади. Бу, айтиш кераккки, шу ерлар учун деярли кутилмаган воқеа эди. Амалда бутун куз бўйи гоҳ ёмғир, гоҳ қор ёғиб чиқди. Пахта далаларидаги вазият машаққатлигина бўлиб қолмай, экстремал эди.

ПРАВДА
Орган Центрального Комитета КПСС

Лекин ҳосилни сақлаб қолиш керак эди. Кўпгина бригадалар ва бутун-бутун хўжаликлар пахтани биринчи териб олишдаёқ гектар бошига 24—25 центнердан хирмон кўтаришди. Бухоро область «Коғон» совхозидаги Х. Шомуродова бошлиқ оилавий звенонинг механик-ҳайдовчиси Б. Бобоёров ўз машинасини пахтазорга биринчи олиб киришдаёқ ҳамма ҳосилни йиғиб олди. У 30 центнерданга тўғри келди. Хоразм область Хонқа районидаги «Победа» колхозида октябрь ойи ўрталаридаёқ мавжуд экин майдонларининг ҳар гектаридан ҳам шунчадан хом ашё олинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети юзага келган мураккаб вазиятни ҳисобга олиб, октябрнинг биринчи ўн кунлигида республиканинг барча аҳолисини барча кучларни ҳосилни сақлаб қолишга сафарбар этишга даъват қилди. Қишлоқда яшовчи ва меҳнат қилувчи ҳар бир киши далага чиқиши керак. Пахтакорларга шаҳарликларни ёрдамга чақиришди. Пахта йиғим-терими — республикада истиқомат қилувчи ҳамманинг ва ҳар бир кишининг ташвиши бўлиб қолди.

Бу оташин сўзларни ҳамма эшитди. Минглаб шаҳарликлар ва студентлар қалб даъвати, виждон амрига қулоқ солиб, далаларга отландилар. Кейинчалик мактаб ўқувчилари ҳам этак боғлаб, ишга киришдилар. Муболағасиз айтиш кераккки, бутун республика пахта учун курашга кўтарилди.

Одамлар кучларини ҳам, вақтларини ҳам аямай меҳнат қилмоқдалар. Об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгмоқдалар. Ноябрь ойи бошларида Фарғона водийсига яна бир марта қор ёғди. У шунчалик қалин эдики, баъзи йиллари бутун қиш бўйи шунчалик қор тушмайди. Риштон районидаги Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли совхозда ҳавонинг очилиб кетишини кутиб туришгани йўқ. Далаларга трос боғланган тракторларни киритишди. Ғўза тупларидан қорни силкитиб ташлаб, тизза бўйи қор кечиб, ҳосилни тера бошладилар. Бундай шароитларда қандай қилиб ишлаш мумкинлигига ақл бовар қилмайди. Совхоз бош агрономи А. Полвонов: «Хўш, нима ҳам қилиш мумкин эди? Бундай бойликни далада қолдириб бўлмайдику!» — деди, холос.

Бундай чинакамига қаҳрамонона меҳнат намуналарини кўплаб келтириш мумкин. Жиззах областидаги Саркисов номли совхозда Тошкент политехника институтидан борган йигирмата студентлар отряди пахтакорлар билан елкама-елка сўнгги кунгача ишлади. Улар салкам икки ой меҳнат қилган бўлсалар, бирон кун бўлмадики, топшириқни бажармаган бўлсинлар. Студентлардан Феруза Очилдиева, Зумрад Бобожонова, Расул Норқулов ва бошқа кўплаб йигит-қизлар ҳар куни хирмонга юз килограмм ва ундан ҳам кўпроқ пахта териб топширдилар. Фарғона областидаги «Ленинобод» совхозида аллақачон пенсияга чиққан қариялар далага чиқишди. Булар — республикада хизмат кўрсатган пахтакор У. Абдазов, Т. Абдуллаев, М. Норҳожиев ва бошқалардир. Умуман, ҳосил йиғим-теримида ҳаммаси бўлиб совхознинг юздан зиёд ветерани қатнашмоқда. Улар ёнида эса Марғилон шаҳридаги «Атлас» шойи ишлаб чиқариш комбинатининг ишчилари, ҳунар-техника билим юртининг ўқувчилари пахта теришяпти.

Сирдарё область деҳқонлари шаҳарликларга ўзларининг самимий миннатдорчилик сўзларини билдирмоқдалар. Тошкент ишчилари ва студентлари бу область далаларида ўн минглаб тонна пахта тердилар.

Республика узра эртадан кечгача ҳаво қовоғини солиб турибди. У ер-бу ерда ёмғир ёғиб ўтмоқда. Аммо пахта ортган машиналар далалардан тайёрлов пунктларига пешма-пеш йўл олмоқда. Бугунги кунгача 4 миллион 700 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» топширилди. Навоий ва Сурхондарё областлари энг қимматбаҳо ингичка толали пахта етказиб бериш топшириғини аллақачон бажариб қўйиб, ҳозир социалистик мажбурият ҳисобига пахта теришни давом эттирмоқда.

Ҳар бир областнинг ўз пешқадамлари бор. Хонқа райони Хоразмда карвонбошилик қиляпти. Бу район планни ўринлатиб қўйиб, айни кунларда областнинг бошқа районларидан кам миқдорда пахта топшираётгани йўқ. Тошкент областида Чиноз райони олдинда боряпти. У планга қўшимча юзлаб тонна пахта топшириб қўйди. Сурхондарё областида бешта район планни адо этди. Улар орасида йирик Сариосиё, Шўрчи, Қумқўрғон районлари бор.

Республика матбуот марказидан олинган сўнгги хабарларда қуйидагилар маълум қилинди. Бухоро область Вобкент районида иккита хўжалик — «Зарафшон» ва Тельман номли колхозлар пахта тайёрлаш планини уддалади. «Зарафшон»да ҳосилдорлик гектар бошига 36 центнердан ошиб кетди. С. Ҳафизов, Т. Тўхтаев, Р. Холов ва У. Ёдгорова бошлиқ бригадаларда эса ҳосилдорлик 40—41 центнерга етди. Тошкент областида Ўрта Чирчиқ районидаги Акмал Икромов номли колхоз планни бажарганлиги тўғрисида рапорт берди.

Пахта учун кураш давом этмоқда.

Н. ГЛАДКОВ,
(«Правда» мухбири).
Ўзбекистон ССР.

(«Правда», 1987 йил 30 ноябрь).

Йиллик план бажарилди

● Тошкент области. Орджоникидзе райони дала меҳнаткашлари давлатга 88,5 минг тоннадан зиёд сабзавот маҳсулотлари топшириб, йиллик планни бажардилар.

Меҳнат зафарида «Правда», «Маданият», «Қибрай» совхоз-заводи ҳамда Р. Мусамуҳамедов номли совхоз сабзавоткорларининг улуши салмоқли бўлди. Юбилей йилини якунлашда райондаги 4 та бригада ва 2,5 мингдан зиёд оиланинг пудрат усулида ишлагани муҳим роль ўйнади. «Правда» колхозидан А. Жўрабоев, К. Тошпўлатов, «Маданият» колхозидан Н. Зокиров, Э. Абдураззоқов, «Қизил Ўзбекистон» колхозидан А. Эгамназаров, «Коммунист» колхозидан А. Юнусов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда гектарлар ҳосилдорлиги анча юқори бўлди.

А. МАННОПОВ.

Экиш тугалланди

Ховос районидаги «Ховос» совхозининг ғаллакорлари кузги ғалла экишни ниҳоясига етказдилар. Улар жами 15000 гектар майдонга ғалла экдилар. 12 та агрегатнинг ҳар бири ёрдамида кунига 75-80 гектар майдонга ғалла уруғи ташланди. Бу борада механик-ҳайдовчилардан М. Каримов, Э. Умарқулов, М. Эрматов, Э. Каримов, М. Акромов, У. Жумабоев, сеялкачилардан Ё. Содиқов, А. Мавлонов, Б. Мансуров, Ғ. Ҳожимуродов ва Ҳ. Умаровлар фидокорона ишлаб, ибрат кўрсатдилар.

Ховосликлар 1987 йилги давлатга ғалла сотиш планини 105 процент қилиб бажардилар. Улар 1988 йилда 9500 тонна ғалла етиштиришни мўлжаллашмоқда.

А. БЕГМАТОВА.

• Адабиёт ва санъат оламида

ХОРАЗМ. Огаҳий номидаги область музикали драма ва комедия театрида Улуғ Октябрь инқилобининг 70 йиллиги шарафига Николай Погодиннинг «Кремль курантлари» пьесаси саҳналаштирилди. Владимир Ильич Ленин ролини артист Ҳожи Ортиқов ижро этмоқда.

Суратда: спектаклдан бир кўриниш.

Қ. Отаев фотоси (ЎзТАГ).

• «Театр ва замон» Бутуниттифоқ учрашуви

Томошабин қалбига йўл

Белоруссия ўрмонларида турнани бахт даракчиси, деб аташади. Яқинда турналардан бири Ўзбекистон пойтахтидаги республика қўғирчоқ театрига келиб қолди. Белоруссиялик қўғирчоқ ўйнатувчилар тошкентлик ҳамкасбларига «Чол ва турна» деган эртак персонажларини — чол ва омад келтирувчи сеҳрли қушни ҳадя қилдилар. Минсклик артистларнинг шу спектакли билан бу ерда бўлиб ўтган «Театр ва замон» Бутуниттифоқ учрашувида қўғирчоқ театрлар программаси якунланди.

— Кўрик доирасида кўрсатилган барча спектаклларни томоша қилишга муваффақ бўлдим, — деди театр фестиваллари директори мюнхенлик Юрген Флюгге. — Бу спектакллар бадиий савияси, мазмуни, артистлар маҳорати жиҳатидан хилма-хилдир, миллий фольклорга мурожаат — уларнинг ҳаммасига хосдир. Биз рус, белорус, арман, ўзбек, эстон эртакларини қўғирчоқлар орқали ифодасини кўрдик. Бу яхши. Аммо негадир замонавий драматик материал асосида ҳозирги реалликни ҳикоя қилувчи постановкалар кўринмади. Ахир, ёш болаларга ҳам уларни қуршаб олган воқелик ҳақида, дунёда нималар содир бўлаётганлиги тўғрисида ҳикоя қилиш зарур.

ГФРдан келган театр арбоби Халқаро театр ташкилоти — Аситженинг таклифи билан келгуси йил май ойида Мюнхенда бўладиган «Театр ва дунё» фестивалига энг манзур бўлган спектаклларни танлаб олиш учун Тошкент кўригига келган эди. Ундан спектакллар ёқдими, деб сўраганимизда ГФРлик арбоб Ўзбекистон пойтахтидаги учрашувда ҳақиқий санъат билан мулоқот жуда кўп қувонч бахш этганлигини, аммо Москвада — СССР Театр арбоблари союзида Тошкент учрашуви якунлари чиқарилганидан сўнг қатъий қарорга келишини айтди.

Борис Васильев пьесаси асосида саҳналаштирилган «Эртага уруш бошланарди» спектакли фестивалда юқори баҳо олди. Ленин комсомоли номидаги Рига ёш томошабинлар театри артистлари кўрик якунланиши арафасида бу спектаклни намойиш қилдилар. Латвиялик артистларнинг Тошкент саҳнасидаги томошаси юбилей томоша — юзинчи спектакль бўлганлиги қувончлидир. Бу театр яқиндагина шимолий немис ўлкаси Бремень шаҳридаги фестивалда урушдан аввалги ёшлар ҳақида, ўша йиллардаги мураккаб вазият тўғрисида, Сталин шахсига сиғинишнинг ёмон таъсири тўғрисида ҳикоя қилувчи бу постановкани намойиш қилган эди. Ёш томошабинлар театрининг бош режиссёри А. Шапиро саҳналаштирган «Эртага уруш бошланарди» спектакли сал аввалроқ Минскда ўтган «Болтиқ бўйи баҳори — 87» фестивалида намойиш қилинган бўлиб, бирданига тўртта мукофотга — Белоруссия ЛКСМ Марказий Комитетининг «Биллур кубок» мукофоти, шунингдек энг яхши режиссёрлик иши учун, энг яхши аёллар роли ва эпизод роль учун совринларга сазовор бўлган эди.

— Турмушимизни ноаниқ, тахминий, безаб талқин қилишга йўл қўйиб бўлмаслигига ишончимиз комил, — дейди театр директори С. Я. Гудзук. — Бу бизнинг ишимизни обрўсизлантиради. Саҳнада ҳақиқат тушунчаси — нафақат эстетик, шу билан бирга ахлоқий, гражданлик категорияси ҳамдир. Шу боисдан ҳар бир томошабин қалбига йўл топа билиш учун биз қанчалик аччиқ бўлмасин, фақат ҳақиқатни айтишимиз керак.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

● ЯНГИ ШЕЪРЛАР

Барот БОЙҚОБИЛОВ,
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати

Ватан

Ғалаба байроғин машъала қилиб,
Ўғиллар қўлига тутди оталар.
Ёвни енгдик деди шодон тикилиб,
Гарчи ўтди биздан қанча хатолар.

Сизлар хато қилманг — хато қилган чоқ
Ҳақиқат қиличин урииг юракка.
Тирқираган қонда чақнасин чақмоқ,
Чақмоқли юракни қаданг юксакка.

Порласин ғалаба байроғисимон,
Келажак уфқида шафақдек ёнсин.
Табаррук нурига талпинган инсон
Қалбида саодат тонги уйғонсин.

Ғалаба байроғи — юрак қонидан,
Ватан қисматига йўғрилган қуёш.
Йигирма миллионнинг азиз жонидан,
Авлодлар бахтига туғилган қуёш.

Қуёш қораймайди, биласиз, зотан,
Ҳимояга муҳтож — бўлингиз паноҳ.
Сизнинг қўлингизда энди бу Ватан,
Мўътабар қонимиз тўкилган даргоҳ.

Керак бўлса — беринг жонни Ватанга,
Музаффар умрни қилингиз фидо.
Чақмоқдек бир лаҳза олиб аланга,
Замину фалакда берингиз садо.

Муқаддас маскан йўқ Ватандан бўлак,
Тиригу-ўликка керакдир Ватан,
Ўғлим деб бағрига олади — ўлсак,
Тириклар танига юракдир Ватан.

Юракдан айрилманг — аждодий мерос,
Сизга қолдирмоққа ўзга нарса йўқ.
Азиз фарзанд бўлинг оталарга хос,
Биринчи бўлиб сиз, аммо, узманг ўқ!

Иҳота дарахтлари

Табиат ўйини азалдан қизиқ,
Ҳадиксираб турар ундан ҳар мавсум.
Фаслларга доим ўтказар тазйиқ,
Ўрганиб қолган бу ўйинга мардум.
Баъзан куз, баъзида чўзилар баҳор,
Ердан аямайди қор ва ёмғирни.
Ёзни мақтал қилар, кузни беқарор,
Турфа мақомида ўйнатар ерни.
Инсон эса унга бўлмаган тобе,
Тап тортмай яшайди самумларидан.
Сафро бўлмасин деб боғлар жамоли
Қўриқлар қуюнлар ҳужумларидан.
Ўтқазиб иҳота дарахтларини
Асрайди гармсел балоларидан.
Ҳимоя қилади нек бахтларини
Бетайин табиат жазоларидан.
Энди боғларнимас, баъзи устомон
Мансаби атрофин қилур иҳота.
Тама аҳлин этиб ўзига посбон,
Кичикни ўғлим дер, улуғни ота.
Иҳота бўлмайди мевали дарахт,
Теран томир билан турар устувор.
Ислоҳот даврида ким бўлса карахт,
Иҳота билан ҳам яшаши душвор.
Ҳаёт низомига боқиб нописанд
Юрган кимсаларнинг йўлидир хато.
Даврон синовида албат ейди панд,
Кимки мансабини қилса иҳота

Ворислар

Бобомиз — Инқилоб фарзанди, шунқор,
Отамиз — фашистни енгган, ҳалоскор.
Инқилоб, Ғалаба бизга даҳлдор,
Октябрь асридан сўзлар қомуслар,
Умидвор ворислар!
Биз бошдан кечирдик турли давронни.
Хатардан қутқардик жумла жаҳонни,
Тинчликка йўғирдик нотинч замонни,
Замин қайғусида чалдик ноқуслар,[1]
Жанговар ворислар!
Дўстимиз кўп эди — душманимиз кам,
Кам бўлса ҳам — дордан қочган
муттаҳам.
Дунёни қилмоқчи бўлди жаҳаннам,
Қалбида йўқ эди ору номуслар,
Музаффар ворислар!
Замона кўтарди инсон қадрини,
Бошидан йўқотди ҳаёт жабрини,
Оташда тоблади пўлат сабрини,
Тоғ қўйса елкага — кўтардик бизлар,
Улуғвор ворислар!
Урушни кўрмадик — лек кўрдик озор,
Бағримиз аламдан эди лолазор,
Йиғлади йигирма миллионлик мозор,
Барҳаёт руҳлардан тирик тарихлар,
Диловор ворислар!
«Лаббай!» деб, чиқмадик замон
зайлидан,
Кўнгилни узмадик даврон майлидан,
Баҳраманд бўлмадик бўстон сайлидан,
Жиловлаб қўйилди юракда ҳислар,
Интизор ворислар!
Бизлар хато қилдик — сиз қилманг хато,
Бизлар жафо чекдик — сиз чекманг
жафо,
Бизлар низо этдик — сиз этманг низо,
Ҳаётимиз сабоқ бўлсин, воқифлар,
Тадбиркор ворислар!
Гоҳ худкам бандалар сотди виждонни,
Мартаба макрида еди имонни,
Тўғрини эгри деб қутқарди жонни,
Лаънат тошин отинг, ҳақлисиз сизлар,
Ҳалоскор ворислар!
Ойни этак билан ёпиб келдик биз,
Нуқсонга баҳона топиб келдик биз,
Маррага олдинроқ чопиб келдик биз,
Ёшимиз кетганда бўлдик носиҳлар[2]
Соҳибкор ворислар!
Ислоҳот тулпорли янги Инқилоб,
Остин-устун қилди ҳаётни шитоб,
Эл-юртда янгради ошкора хитоб,
Бўйнидан илинди домга ҳарислар,
Сафарбар ворислар!
Баланд учолмадик — қайрилди қанот,
Узоқ кетолмадик — оқсаб қолди от,
Дилни очолмадик — қулфлади ҳаёт,
Сизларга умидвор тикилди кўзлар,
Бургутвор ворислар!
Биз қурмаган уйни сиз қилинг бунёд,
Биз кирмаган уйни сиз этинг обод,
Биз чалмаган куйни сиз чалинг озод
Сомон йўли каби қолдиринг излар,
Бунёдкор ворислар!
Жонажон дўстингиз улуғ рус бўлсин,
Халқларга раҳнамо зўр улус бўлсин,
Рус билан барча эл сизга дўст бўлсин,
Дўстликни қадрлар азал зарифлар,
Ижодкор ворислар!
Мерос қолдиргаймиз Ватанни сизга
Инқилоб байроғин сурингиз кўзга,
Юрак фидо бўлсин ленинча сўзга,
Келажак бахтига ҳалоскор сизлар,
Байроқдор ворислар!

[1]. Ноқус — катта, қўнғироқ.
[2]. Носиҳ — насиҳатгўй, ўгит берувчи.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича
профессор-ўқитувчилар составидаги
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

мудирлар: саноат теплоэнергетикаси, гидравлика, қурилиш механикаси ва сейсмик мустаҳкамлик асослари (фан доктори, профессор), 2-фалсафа (фан кандидати, доцент);

профессор: асосий органик ва нефть-химия синтези технологияси;

доцентлар: 2-КПСС тарихи, (0,75), 1-илмий коммунизм, 1-олий математика (3), физика, назарий механика, кон ва геология разведка ишлари экономикаси ва уларни ташкил қилиш, гидрология ва инженерлик геологияси (2), разведка қилиш техникаси, химиявий машинасозлик, механизмлар ва машиналар назарияси, органик химия, пластмассани қайта ишлаш технологияси, аналитик химия (2), коллоидлар химияси, мойлар технологияси, ёғочга ишлов бериш технологияси, нефть ва газ конлари геологияси ва разведкаси, электр станцияси, иссиқлик электр станциялари, энергетика экономикаси ва уни ташкил этиш, назарий ва умумий электротехника. экономика ва қурилишни ташкил қилиш, гидравлика, амалий геодезия, электротехниканинг назарий асослари, 3-олий математика (2), амалий математика (2), электрон-ҳисоблаш машиналари, бошқаришнинг автоматлаштирилган системалари, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, амалий механика, математика (тайёрлов бўлими).

катта ўқитувчилар: 1-сиёсий иқтисод (2), 2-сиёсий иқтисод, илмий атеизм, 1-жисмоний тарбия (2), 1-рус тили, чет тиллар (3), инглиз тили (2), 2-олий математика, чизмачилик геометрияси, назарий механика, амалий механика (2), фойдали қазилма конларини разведка қилишнинг геофизик методлари, машинасозлик технологияси, коллоидлар химияси, ёғочга ишлов бериш химияси, гидроэнергетика қурилмалари ва гидравлика машиналари, экономика ва қурилишни ташкил қилиш, бинокорлик конструкциялари, иссиқлик газ таъминоти ҳамда вентиляция (2), радиоэлектроника асослари, самолётларнинг деталларини тайёрлаш технологияси, техника кибернетикаси (2), 2-жисмоний тарбия (2);

ассистентлар: 2-илмий коммунизм, 2-олий математика (3), чизма геометрия, назарий механика, материаллар қаршилиги, экономика ва кон ҳамда геология-разведка ишларини ташкил қилиш, фойдали қазилма конларини разведка қилишнинг геофизик методлари, совутиш ва компрессор машиналари ҳамда қурилмалари, машинасозлик саноати экономикаси ва уни ташкил қилиш, пластмассаларни қайта ишлаш технологияси, бириктирувчи материаллар химияси ва технологияси, коллоидлар химияси, ноорганик моддалар технологияси, ёғочга ишлов бериш технологияси, электр тармоқлари ва системалари, электр ўтказгичлар ва саноат қурилмаларини автоматлаштириш, назарий ва умумий электротехника (2), информатика ва ҳисоблаш техникаси, саноат ва граждан қурилиши, экономика ва қурилишни ташкил этиш, амалий геодезия, қурилиш ишлаб чиқариши технологияси, тасвирий санъат ва ҳайкалтарошлик (0,5), электротехниканинг назарий асослари, экспериментал ва назарий физика, амалий математика (2), физика (тайёрлов бўлими), умумтаълим фанлари (чет элликлар учун тайёрлов бўлими);

ўқитувчилар: 1-жисмоний тарбия (5), 2-жисмоний тарбия (5), 1-рус тили, жамиятшунослик ва тиллар (тайёрлов бўлими), рус тили (чет элликлар учун тайёрлов бўлими).

Саноат ишлаб чиқариши ва қурилиш ташкилотчилари факультети

катта ўқитувчи: саноатни бошқариш.

КЕЧКИ-СИРТҚИ БЎЛИМЛАР
ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

доцентлар: физика (2), олий математика, химия, бинолар конструкциялари;
катта ўқитувчи: физика;
ассистентлар: физика, чизма геометрия,

ОЛМАЛИҚ ШАҲРИДА

катта ўқитувчи: умумий инженерлик фанлари.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

мудир: физика;
доцентлар: химия ва химиявий технология (2).

АНГРЕН ШАҲРИДА

доцент: умумий инженерлик фанлари;
катта ўқитувчи: марксизм-ленинизм;
ассистентлар: марксизм-ленинизм, саноат ва граждан қурилиши.

ЖИЗЗАХ ШАҲРИДА

доцентлар: техника механикаси, қурилиш материаллари;
катта ўқитувчилар: умумтаълим фанлари;
ассистентлар: марксизм-ленинизм, техника механикаси, қурилиш материаллари, математика (3), саноат ва граждан бинолари архитектураси (2), умумтехника фанлари.

НАВОИЙ ШАҲРИДА

профессор: умумий ва ноорганик химия;
доцент: марксизм-ленинизм, олий математика, умумий ва ноорганик химия, қурилиш ишлаб чиқариши технологияси ва уни ташкил қилиш, техника механикаси;
ассистентлар: марксизм-ленинизм (2), олий математика (2), умумий ва ноорганик химия, умумтехника фанлари (2), машинасозлик технологияси (2), қурилиш ишлаб чиқариши технологияси ва уни ташкил қилиш (2), бириктирувчи ва ноорганик моддалар технологияси (3), экономика, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш, техника механикаси, энергетика фанлари (2);
ўқитувчилар: умумтаълим фанлари (3).

НАМАНГАН ШАҲРИДА

мудирлар: чизма геометрия ва чизмачилик, олий математика.
доцентлар: экономика ва ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, КПСС тарихи ва фалсафа, олий математика;
катта ўқитувчилар: чизма геометрия ва чизмачилик, жисмоний тарбия;
ассистентлар: сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм (2), чизма геометрия ва чизмачилик, саноат ва граждан қурилиши (3), қишлоқ хўжалик қурилиши, КПСС тарихи ва фалсафа (2), умумий инженерлик фанлари (3), олий математика;
ўқитувчилар: рус ва чет тиллари (3).
Конкурс муддати — 26 декабргача.

Ҳужжатлар юбориш учун адрес: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй, 49-хона.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

СУЗИШ:
ЧЕМПИОННИНГ ЗАФАРИ

Оттавада ўтказилган халқаро мусобақада жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган 550 дан ортиқ кучли сузувчи ўзаро баҳслашди. Мовий йўлкаларда совет спортчилари маҳорат кўрсатишга ҳаракат қилишди. Жумладан, 100 метрга баттерфляй усулда сузган киевлик Светлана Копчинкова, шу масофага комплекс тарзда сузган днепропетровсклик Вадим Ярашчук маррада биринчи бўлиб, мухлисларни қувонтиришди. Уч марта олимпиада чемпиони Владимир Сальников бу сафар ҳам 1500 метрлик масофага эркин усулда сузишда маҳорат кўрсатди. Мусобақада иштирок этган тошкентлик Европа чемпиони Сергей Заболотнов 100 метрлик масофага чалқанча сузиб, 55,74 секундли натижа билан муваффақият қозонди.

ФУТБОЛ:
ЯКУНЛОВЧИ УЧРАШУВ

Республикамизда меҳмон бўлиб турган Гвинея-Бисау терма командаси футболчилари якунловчи учрашувни Навоий шаҳрида ўтказишди. «Зарафшон» футболчилари бу ўйинда (3:0) ғалаба қозонишди. Биринчи лига вакили «Пахтакор» (1:9), Хоразмнинг «Хонқа» (1:2) ва Олмалиқнинг «Металлург» (2:6) коллективлари билан халқаро ўртоқлик учрашувларида меҳмонлар маҳорат ва тажриба орттирдилар.

Волейбол: ДАСТЛАБКИ УЧРАШУВЛАР

Свердловск шаҳрида СССР кубоги учун дастлабки мусобақалар бошланди. Тошкентнинг «Автомобилист» коллективи қизлари Олмаота уйсозлик комбинати (2:3), марказий армия спорт клуби (2:3) командалари билан учрашиб, имкониятни бой беришди.

• Каспаров—Карпов баҳсида

ЮЗ БОР ЭШИТГАНДАН...

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ШАХМАТ ШАРҲЛОВЧИСИ М. МУҲИДДИНОВ ИСПАНИЯДАН ХАБАР ҚИЛАДИ

Зўрларнинг зўри ўртасидаги баҳс учун бекорга Севилья шаҳри танланмаган экан. 1929 йилги жаҳон виставкаси туфайли кўпгина мамлакатлар бу қадимий шаҳар ҳуснига ҳусн қўшувчи бинолар қуриб, бетакрор павильонларини кўз-кўз қилишган. Испания павильони эса айни кунларда шахматчилар ихтиёридаги Лопе де Вега театри биносига жойлаштирилган экан. У мақтовга муҳтож эмас. Италия, араб, испан услубида бунёд этилган Севилья шаҳрининг кўчалари матч эмблемалари билан безатилган. Совет мамлакати, совет халқига бўлган муносабат жуда илиқ. Лекин бундай муносабат кейинги йилларда пайдо бўлганлигини мезбонлар очиқойдин изҳор этишмоқда.

Томошабинлар залдан кўра фойеда кўпроқ. Чунки бу ерда ўйинлар шарҳланади. бир йўла сеанслар ўтказилади. Шахмат китоблари, эмблемалари, нишонлари сотилади, турли мамлакат ва миллат вакиллари ўзаро мулоқотда бўладилар. Матбуот марказининг фаолияти юксак даражада ташкил этилган. Бунга грузиялик халқаро гроссмейстер Тамаз Георгадзе раҳбарлик қилмоқда. Биз ҳам унинг хизматидан ҳар томонлама баҳраманд бўляпмиз.

Бугун бўлиб ўтган охирги уч учрашув ҳақидаги таассуротларимизни қисқача баён қилмоқчимиз.

15-партияда қора доналарни сурган Г. Каспаров яна Грюнфельд ҳимоясини танлади. У 12-юриш олдидан 29 минут ўйга ботди. А. Карповнинг навбатдаги юришини мутахассислар янгилик, деб баҳоладилар. Бунга жавоб бериш учун Каспаров тағин 33 минут мулоҳаза юритди. Ҳа, вужудга келган вазият шуни тақозо қилиб қолди. Иккала томоннинг ҳам сипоҳлари активлашган бир пайтда кимнинг имкониятлари яхшироқ эканлигини билиш кўпни кўрган мутахассислар учун ҳам қийин бўлиб қолди. Жанг авжига чиқди. Охири Карповда бир пиёда ортиқ қоладиган позиция рўй берди. Аммо доналарнинг жуда озлиги унга ютиш имконини бермасди. Шунинг учун 43-юришда ҳарифлар дурангга кўнишди.

16-партияда ҳам инглизча деб аталувчи дебют қўлланди. Қора доналар билан ўйнаган жаҳон экс-чемпионининг 11-юришидан сўнг тахтада кўринишдан жуда оддий, мазмунан эса ниҳоятда мураккаб вазият юзага келди. Бўлмаса Каспаров навбатдаги юриши олдидан сал кам 40 минут ҳисоб юритармиди. 13-юришга келганда Карпов ҳам рақибидан кам ўйламади. Матбуот марказига тўпланган жаҳон аксчемпиони Михаил Таль бошлиқ гроссмейстеру мастерлар шунчалик чуқур таҳлилга берилиб кетдиларки, имкониятларнинг поёнига асло етолмасдилар. Бирнеча доналар алмаштирилгач, қоралар марказий пиёдани уриб олди. Аммо оқларнинг икки фили бутун тахтани назорат қилиб турарди. Лекин кўп ўтмай, Каспаров филларидан биттасини қора отга беришга мажбур бўлиб қолди. Бир пиёдасидан ажрасада, Каспаров нуқул ҳужумнинг, аниқроғи ғалабанинг пайида бўлди. Аввалги матчларнинг иккитасида ҳам 16-партияни ажойиб услубда ғалаба билан якунлаган жаҳон чемпиони бу гал ҳам ўша таассуротлар остида дона сурдими, ҳарқалай бу гал қалтислик чегарасини ошириб юборди. Фарзинларни алмаштириб, дурангга эришса бўларди, лекин ундай қилмади. Қоралар на фақат мудофааланишни, балки барча сипоҳларини энг муҳим хоналарга жойлаштириб олишга ҳам улгурди. 42-юришда кечиктирилган позиция эртасига давом эттирилмади: Каспаров ўйнамай таслим бўлди. Ҳисоб тенглашди — 8:8.

Кейинги учрашувларда ташаббус кўпроқ рақибига ўтаётганлигига ишонч ҳосил қилган жаҳон чемпиони ниҳоят бисотида асраб юрган янги дебютни чиқариш пайти келганлигини тан олди шекилли, 17-партияда эски ҳиндча ҳимоя усулини ишга солди. 4 та матчда ўйналган 100 дан ортиқ партиянинг биротасида ҳам бу дебют қўлланмаган эди. Мураккаб курашлардан сўнг руҳий эндшпил юзага келиб, ўйин Карповнинг позициявий афзаллиги билан кечиктирилди. Эртасига юришлар такрорланиб, тезда битимга имзо чекилди. Шу заҳоти Каспаров билан Карпов саҳнада позицияни 10 минутга таҳлил қилиб қолдилар. Илгари томошабинлар бирор марта ҳам бундай манзаранинг гувоҳи бўлмаган эдилар. Матбуот конференциясида айтилганидек, Каспаров ҳарифи ютадиган нозик бир вариантни кўрсатган экан. Карповнинг юзида ғалати бир ўзгариш пайдо бўлганини кўпчилик сезди. Лекин бу позиция ҳали кўп анализларга сабаб бўлиши муқаррар.

Ҳақиқатан ҳам минг бор эшитгандан бир бор кўрган афзал экан. Ҳозирча ҳисоб тенгма-тенг — 8,5:8,5.

• Ҳалоллик
ТАҚИНЧОҚЛАР ЭГАСИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Андижон шаҳридаги Семашко кўчасида яшовчи Маъмиржон Аҳмедов область аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш бирлашмасига қарашли 2-кийим тозалаш цехига пальто топширди. Цех бошлиғи Комилжон Эргашев, буюртма қабул қилувчи Саодатхон Усмонова Аҳмедов топшириб кетган пальтонинг чўнтагидан 5 минг сўмлик тилла тақинчоқлар топиб олишди.

Лекин М. Аҳмедов пальтосига келганда омонатини сўрамади. Цех бошлиғи ҳайрон бўлиб деди:

— Пальтонгиз чўнтагида нима бор эди?
— Ҳеч нима.
— Ўйлаб кўринг.
— Оиламиз бошига ташвиш тушиб, бир азиз кишимиз вафот этган эди. Ўзим ташвишда юрганимда нима бўлгани, чўнтагимда нима борлиги эсимда йўқ.
— Тилла буюмларчи?
— Бор эди, салафан ҳалтачада.
— Баҳосини айта олмайсизми?
— Тахминан 5 минг сўмлик. Ўша нарсалар пальто чўнтагида эканми?
— Ҳа.

Омонат — тилла тақинчоқ эгасига қайтарилди. Мижоз К. Эргашев, С. Усмоновага, цехнинг бошқа ишчиларига софдил ва ҳалоллиги учун катта миннатдорчилик билдирди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 1/XII да Концерт, 2/XII да Замонавий ва классик хореография кечаси.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 2/XII да Шайтон ва муридлар.

Ўзбекистон ССР Театр арбоблари союзи правлениеси республика саҳна санъати ветерани, Ўзбекистон ССР халқ артисти

Ҳамза УМАРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент Гидромелиорация техникуми коллективи директор ўринбосари Э. О. Очиловга отаси Улуғ Ватан уруши қатнашчиси

Очил АБДУСАМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

1 декабрь, сешанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — 90 минут. 9.35 — «Эльбадаги учрашув». Бадиий фильм. 11.15 ва 16.30— Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50 — Мен, сен ва биз ҳаммамиз биргаликда. 17.30 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 17.55 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — Александр Винницкий чалади (скрипка). 18.45 — Фан ва турмуш. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Мультфильмлар. 19.50 — «Скарамуш». Сюита. 20.00 — «Куппа-кундуз куни» Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Олам кинокамера кўзгусида». 23.10 — Дунё воқеалари. 23.25 — Шахмат. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Француз тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 —СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — География. 12.05 — Рус тили . 12.35 — «Бениҳоя умр». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 14.45 — Янгиликлар. 14.55 — Концерт. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — ..16 ёшгача ва ундан катталар. 19.30 — Ритмик гимнастика. 20.00 — «Йиғилиш». Давлат қабули муаммолари ҳақида. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Бениҳоя умр». Бадиий фильм, 2-серия. 23.15 — Концерт. 23.40 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 6.55 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Тонгги тароналар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ота-оналарга болалар ҳақида. 17.30 — Рус адабиёти. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Болалар учун фильм. 19.00 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Қайта қуриш қирралари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — ЎзССР Давлат телерадиоси халқ чолғулари оркестрининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — «Ўлан». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.25 — «Тренер». Бадиий фильм. 20.45 — Китоб дўстлари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 —Қўшиғимиз Сизга армуғон. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — Ишчинома. 12.40 — М. Самандарова ва М. Муҳамедов куйлайди. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Э. Пьеха куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — Болалар учун ҳикоя. 16.00 — Совет тупроғидаги учрашувлар. 18.15 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети. 18.30 — Композитор И. Акбаровнинг хор туркумлари. 19.20 — М. Йўлчиева ва М. Тожибоев куйлайди. 19.45 — Адабий эшиттириш. 21.00 — Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари. 21.20 — Концерт. 22.30 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт.

Р. — 09186. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 276. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12